

1947 ਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ

ਬਾਬਾ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ

(ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)

ਬੇਅੰਤ ਬਰੀਵਾਲਾ

WWW.PUNJABILIBRARY.COM

ਬਾਬਾ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ

1947 ਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਇੱਕ ਦਾਸਤਾਨ

(ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ)

ਲੇਖਕ

ਬੇਅੰਤ ਬਰੀਵਾਲਾ

~2~

ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਬੁਜ਼ਰਗਾਂ ਦੇ
ਨਾਮ ਜੋ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਾਂਅ ਉੱਤੇ
ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁੱਝ ਲੁਟਾ ਆਏ

ਬੇਅੰਤ ਬਰੀਵਾਲਾ

~3~

ਬਾਬਾ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ	ਪੰਨਾ	5
ਰੁੱਖ ਨਾਲ ਲਟਕਦੀ ਲਾਸ਼	ਪੰਨਾ	11
ਬੱਸ ਤੂੰ ਉਦਾਸ ਨਾ ਹੋਵੀਂ	ਪੰਨਾ	20
ਸ਼ੀਤਲ	ਪੰਨਾ	24
ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਵਰਗੀ ਯਾਦ	ਪੰਨਾ	28
ਸੁੱਤੇ ਰੁੱਖ ਦੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ	ਪੰਨਾ	34

ਬਾਬਾ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ

ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਾਬਾ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਪਰ ਮੇਰੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ , ਬਾਹਰ ਵਾਰ ਖੇਤਾਂ ਚ ਬਣਿਆ ਇੱਕ ਡੇਰਾ ਓਹਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਸੀ ,ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਬੋਲਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ,ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਉਹ ਰੋਜ 2 ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ,ਸਵੇਰੇ ਆਉਂਦਾ ਕਿਸੇ ਘਰ ਤੋਂ ਰੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਮੁੜ ਜਾਂਦਾ ਫੇਰ ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਵੀ ਇਸ ਤਰਾਂ ਹੀ ਕਰਦਾ ,ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਹ ਕਦੇ ਪਿੰਡ ਨੀ ਸੀ ਆਉਂਦਾ ਬੱਸ ਡੇਰੇ ਤੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ,ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਉਸ ਦਾ ਪਿੰਡ ਆਉਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ,ਹੁਣ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਖੇਤ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਪਿੰਡ ਦਾ ਬੰਦਾ ਓਹਦੀ ਰੋਟੀ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ,ਮੈਂ ਹੁਣ ਕਾਫੀ ਵੱਡਾ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਸੀ ਤੇ ਬਾਬਾ ਜੈਮਲ ਬਹੁਤ ਬੁੱਢਾ ,ਪਰ ਅਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਹੜੀ ਤਾਕਤ ਆ ਜੋ ਹਲੇ ਵੀ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਸੀ ,ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਦੋਸਤ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਾਬੇ ਕੋਲ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਧੂਣੀ ਬਾਲ ਕੇ ਸੇਕਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ,ਬਾਬਾ ਵੀ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਮੁੜੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠਾ ਅੱਗ ਸੇਕ ਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ,ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕੇ ਬਾਬਾ ਕੋਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵੇਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾ,ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਓਹਨੂੰ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ ਉਹ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਹੀ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ,ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਬੋਲਿਆ 'ਹੈਂ ? ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਤੀਜੇ ਵਾਰੀ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਫੇਰ ਅਚਾਨਕ ਓਹਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਧੂਣੀ ਦੀ ਲਾਟ ਤੇ ਚਲੀ ਗਈ ਤੇ ਫੇਰ ਕੁਝ ਚਿਰ ਸੋਚ ਕੇ ਓਹਨੇ ਬੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ „ਕੇ ਕਿਹੜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪੁੱਤਰੇ ! ਆਜ਼ਾਦੀ ਤਾਂ ਓਹਨਾ

ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਲਾਲ ਕਿਲੇ ਤੇ ਝੰਡਾ ਝਲਾਉਣਾ ਸੀ ਕੁਰਸੀਆਂ
 ਲੈਣੀਆਂ ਸੀ, ਜਿੰਨਾ ਦੀਆਂ ਜਾਗੀਰਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਪਰਿਵਾਰ
 ਸਭ ਖੁੱਸ ਗਏ ਹੋਣ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਭਲਾਂ ਕਾਹਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੀ, ਫੇਰ
 ਡੰਡੇ ਨਾਲ ਅੱਗ ਫਰੋਲਦਿਆਂ ਬਾਬੇ ਨੇ ਦੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ
 ਭਰਾਂ ਸਾਂ 50 ਬਿੱਘੇਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਮੁਜ਼ਾਫ਼ਰਪੁਰ ਸੁਮਾਲੀ ਪਿੰਡ ਦੇ
 ਸਰਦਾਰ ਜੋ ਮੰਡੀ ਮੀਆਂਵਾਲੀ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਪੰਜ ਕੁ ਸਾਲ ਦਾ
 ਪੁੱਤ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਜਾਣੀ ਕੇ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ
 ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਬੱਸ ਸਾਨੂੰ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਕੇ ਲਾਹੌਰ
 ਲਾਗੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗੀਆਂ ਨੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਆ ਰਹੀ ਬੱਸ ਨੂੰ
 ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ.. ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਘਰ ਪਰਤਿਆ ਨਾ
 ਪੁੱਤਰ, ਰੇਡੀਓ ਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ
 ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਗਏ
 „ਓਦੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨੀ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕੇ ਸਭ ਕੀ ਹੋ
 ਰਿਹਾ ਏ, ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਤੇ ਵੀ ਲੀਗੀਆਂ ਨੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ
 ਸ਼ਾਮ ਜਹੇ ਦਾ ਟਾਈਮ ਸੀ ਕੇ ਚਾਚਾ ਬਸ਼ੀਰਾ ਭੱਜਾ ਆਇਆ ਤੇ
 ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਮੇਰੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਉੱਠ ਧੀਏ
 ਛੇਤੀ ਚੱਲ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਮੇਰੀ ਘਰਵਾਲੀ ਤੇ ਮੇਰੀ ਧੀ ਅਮਰੋਂ ਨੂੰ
 ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬੂਹੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾ
 ਵਿਚੋਂ ਇੰਝ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋਣ ਸਾਨੂੰ ਫੇਰ ਖੋਲੋਂਗਾ
 ਕਦੋਂ? ਓਦੋਂ ਇਹ ਨੀ ਸੀ ਪਤਾ ਕੇ ਅੱਜ ਦੇ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਫੇਰ ਕਦੇ ਖੋਲ ਹੀ
 ਨੀ ਹੋਣੇ ... ਐਨਾ ਦੱਸ ਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਬਾਬੇ ਦੇ ਗੱਚ ਭਰ ਆਇਆ ਤੇ

ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਹੀ ਚੁੱਪ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ਅਸੀਂ ਪੱਥਰ ਬਣੇ ਓਹਦੇ ਵੱਲ
ਵੇਖ ਦੇ ਰਹੇ ,...ਇੱਕ ਲੰਬਾ ਸਾਹ ਲੈਕੇ ਓਹਨੇ ਫੇਰ ਦੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ..

ਕੇ ਅਸੀਂ ਚਾਚੇ ਬਿਸ਼ਨੇ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਏ ਅਚਾਨਕ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕੇ
ਕਾਰਤਾਰਾ ਕਿਥੇ ਆ ਜੋ ਮੇਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਸੀ | ਜੋ ਮੇਰੀ ਮਾਂ
ਮਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਘਰਵਾਲੀ ਨੇ ਪਾਲਿਆ ਸੀ 14-15 ਸਾਲ ਦਾ
ਸੀ ਓਦੋਂ, ਮੈਂ ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕੇ ਤੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਮੈਂ ਕਰਤਾਰੇ ਨੂੰ
ਲੱਭ ਕੇ ਲਿਆਉਣਾ ਪਰ ਚਾਚਾ ਮੱਲੋਜੋਰੀ ਸਾਨੂੰ ਆਵਦੇ ਘਰ ਲੈ
ਗਿਆ ,ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਵਦੇ ਤੂੜੀ ਵਾਲੇ ਕੋਠੇ ਚ ਲੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ,ਤੇ ਆਪ
ਕਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਮਗਰੋਂ ਭੱਜਦਾ ਭੱਜਦਾ
ਆਇਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ ਅੱਜ ਰਾਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਜਾਣਾ ਪਾਉਗਾ
ਕਿਓਂਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਲੇ ਹੱਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ,ਪਰ
ਕਰਤਾਰ ਕਿਥੇ ਆ ਮੈਂ ਚੀਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ,ਉਹ ਵੀ ਇਥੇ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਚੇ
ਬਸ਼ੀਰੇ ਨੇ ਤਸੱਲੀ ਦਿੱਤੀ ,ਸਾਡਾ ਸਮਾਨ ਗੱਡੇ ਤੇ ਲੱਦ ਦਿੱਤਾ
ਗਿਆ,ਚਾਚੇ ਦੀ ਧੀ ਨੂਰਾਂ ਜੋ ਮੇਰੀ ਅਮਰੋ ਦੀ ਹਾਨਣ ਅਮਰੋ ਦੇ ਗਲ
ਲੱਗ ਏਦਾਂ ਰੋਈ ਕੇ ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਕਾਲਜਾ ਪਾਟ ਗਿਆ ,ਫੇਰ ਮੇਰਾ ਹੱਥ
ਫੜ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕੇ ਬੀਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਥੇ ਜਾਓਗੇ ਓਹਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ
ਮੇਰੀਆਂ ਭੁੱਬਾਂ ਨਿਕਲ ਗਈਆਂ ਤੇ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕੇ ਨੂਰਾਂ ਟਹਣਿਓਂ ਟੂਟੇ
ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਘਰ ਨੀ ਹੁੰਦਾ ਬੱਸ ਜਿਧਰ ਹਵਾ ਲੈ ਜੇ ਓਧਰ ਹੀ
ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਆ ,ਚਾਚਾ ਬਸ਼ੀਰਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਤੁਰ ਪਿਆ ,ਤੇ ਉਹ ਸਾਨੂੰ

ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕੇ ਕੋਈ ਨਾ ਮੈਂ ਕਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ ਆਪ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ
 ਛੱਡ ਆਵਾਂਗਾ ਜਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਫਲੇ ਨਾਲ ਭੇਜ ਦਿਆਂਗਾ, ਸਾਨੂੰ ਕਾਫੀ
 ਦੂਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਫਲੇ ਨਾਲ ਰਲਾ ਕੇ ਚਾਚਾ ਵਾਪਸ ਚਲਾ
 ਗਿਆ, ਅਸੀਂ ਹਲੇ ਨਹਿਰ ਦਾ ਪੁੱਲ ਹੀ ਟੱਪੇ ਸਾਂ ਕੇ ਇੱਕ ਵਹੀਰ ਸਾਡੇ
 ਤੇ ਟੁੱਟ ਪਈ ਸਭ ਕੁਝ ਉਹ ਲੁੱਟ ਕੇ ਲੈ ਗਏ ਅਮਰੇ ਦਾ ਹੱਥ ਵੀ ਮੇਰੇ
 ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛੁੱਟ ਗਿਆ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨੀ ਕੌਣ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ
 ਗਿਆ ਮੇਰੀ ਧੀ ਨੂੰ, ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਓਹਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣੀਆਂ
 , ਓਹਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਘਰਵਾਲੀ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਐਸਾ ਬੋਝ
 ਪਾਇਆ ਕੇ ਹਏ ਕਾਰਤਾਰਿਆ ਵੇ ਕਾਰਤਾਰਿਆ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਕਿ
 ਮੂੰਹ ਵਿਖਾਉਂਗੀ ਕਹਿੰਦੀ ਭੱਜ ਤੁਰੀ ਮੈਂ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ
 ਸੰਬਾਲਿਆਂ ਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਕਮਾਦ ਚ ਲੁਕਗੇ, ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਰਾਤ ਖੇਤਾਂ
 ਵਿੱਚਦੀ ਤੁਰਦੇ ਰਹੇ, ਪਹੁ ਫੁੱਟਣ ਤੇ ਆ ਗੀ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨੀ ਸੀ
 ਪਤਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਕਿਧਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਚਾਨਕ ਸਾਡੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼
 ਪਾਈ

ਇੱਕ ਓਕਾਰ ਸਤਿਨਾਮ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ.....

ਅਸੀਂ ਉਸ ਆਵਾਜ਼ ਵੱਲ ਹੋ ਤੁਰੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਰਾਤ ਉਸ ਪਿੰਡ ਕੱਟੀ ਤੇ
 ਫੇਰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਰਾਫ਼ੀਊਜ਼ੀ ਕੈਂਪ ਚ ਪਹੁੰਚ ਗੇ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਬੈਠੇ ਸਨ ,ਜਦੋਂ ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾ ਰਿਹਾ
 ਸੀ ਅਸੀਂ ਓਦੋਂ ਹੱਥਾਂ ਚ ਥਾਲੀਆਂ ਫੜੀ ਲੰਗਰ ਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ
 ਖਿਚੜੀ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਸੀ ,ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਹੋ
 ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਸਾਡਾ ਲੰਬਰ ਨੀ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੁਨਸ਼ੀ
 ਕਹਿੰਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਬ ਦੇ ਹੱਥ ਤੇ ਕੁਝ ਧਰੇ ਫੇਰ ਮਿਲੇ ਵਧੀਆ
 ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਤਾ ਕੱਲਰ ਹੀ ਮਿਲੁ ,ਪਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਪਾਉਣ ਨੂੰ
 ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਓਹਦੇ ਹੱਥ ਕੀ ਧਰਦੇ ,ਆਖਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ
 ਕੋਲ ਸਾਨੂੰ ਤਿੰਨ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਹੋ ਗਈ ,ਮੇਰੀ ਘਰਵਾਲੀ ਦੀ
 ਹਾਲਤ ਦਿਨ ਬ ਦਿਨ ਵਿਗੜਦੀ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਉਹ ਹਰ ਟਾਈਮ
 ਕਰਤਾਰਾ ਕਰਤਾਰਾ ਬੋਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ,ਪਰ ਨਾ ਚਾਚਾ ਬਸ਼ੀਰਾ ਆਇਆ
 ਨਾ ਹੀ ਕਰਤਾਰਾ,ਮੈਂ ਰੋਜ਼ ਕੈਂਪ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਏ ਲੋਕ ਵੇਖਣ ਜਾਂਦਾ
 ਰੋਜ਼ ਨਿਰਾਸ਼ ਮੁੜ ਆਉਂਦਾ ,ਇਹ ਦੁੱਖ ਨਾ ਸਹਾਰ ਦੀ ਮੇਰੀ
 ਭਾਗਵਾਲੀ ਕੱਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਰ ਗਈ ,ਜਿਹੜੇ ਜਿਹੜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਚ
 ਪਨਾਹਗੀਰ ਵਸੇ ਸਨ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਚ ਗਿਆ ਪਰ ਨਾ ਕਰਤਾਰ
 ਮਿਲਿਆ ਨਾ ਕੋਈ ਅਮਰੋ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ,ਫੇਰ ਥੱਕ ਟੁੱਟ ਕੇ ਬੱਸ ਇਸ
 ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਡੇਰਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ,ਦੱਸਦਿਆਂ ਦੱਸਦਿਆਂ ਬਾਬੇ
 ਜੈਮਲ ਦੀ ਦੁੱਧ ਚਿੱਟੀ ਦਾੜੀ ਹੰਝੂਆਂ ਨੂੰ ਭਿੱਜ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ,ਬਾਬਾ ਡਾਂਗ
 ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈ ਕੇ ਉੱਠਿਆ ਤੇ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਡੇਰੇ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ ,ਕਿੰਨਾ
 ਵੱਡਾ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਸੀ ਬਾਬੇ ਅੰਦਰ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਹੀ ਬਾਬੇ ਨੂੰ
 ਪਿੱਛੋਂ ਵੇਖਦੇ ਰਹੇ ,ਧੂਣੀ ਤਾ ਪਤਾ ਨੀ ਕਦ ਦੀ ਬੁਝ ਚੁੱਕੀ ਸੀ

ਪਰ ਬਾਬੇ ਦੀਆ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਸੇਕ ਹਲੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ
ਸੀ

ਰੁੱਖ ਨਾਲ ਲਟਕਦੀ ਲਾਸ਼

ਅੱਜ ਕਾਲਜ ਦਾ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਸੀ ਜਿਥੇ
ਕਈਆਂ ਦੇ ਚੇਹਰਿਆਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ ਉਥੇ ਕੁਝ ਅੱਖਾਂ ਉਦਾਸ ਵੀ ਸਨ
|ਸ਼ਇਦ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਵਿਛੜਨ ਦਾ ਦੁੱਖ ਉਹਨਾਂ ਅੱਖਾਂ ਚੋਂ ਝਲਕ ਰਿਹਾ
ਸੀ |ਅਗਰ ਸਭ ਤੋਂ ਉਦਾਸ ਅੱਖਾਂ ਦਿਸ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਕਮਲ
ਦੀਆਂ ਸਨ |ਪਰ ਕਮਲ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ
ਇੱਕ ਤਲਾਸ਼ ਵੀ ਸੀ |ਉਹ ਤਲਾਸ਼ ਸੀ ਕਰਮੇ ਦੀ, ਓਹਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ
ਕਰਮੇ ਨੂੰ ਲੱਭ ਰਹੀਆਂ ਸਨ |ਉਹ ਹਰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕਰਮੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ ਰਹੀ
ਸੀ, ਕਈਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਲਾਓ ਬਾਈ ਲੈਲਾ
ਆਪਣੇ ਮਜ਼ਨੂੰ ਨੂੰ ਲੱਭਦੀ ਫਿਰਦੀ ਆ |ਪਰ ਕਮਲ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਹੋਸ਼ ਕਿਥੇ
ਸੀ ਕੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੀ |ਅਚਾਨਕ ਓਹਦੀ
ਨਿਗ੍ਹਾ ਸਾਹਮਣੇ ਗਰਾਊਂਡ ਚ ਗਈ ਓਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚ ਇੱਕ-ਦਮ
ਚਮਕ ਆ ਗਈ |ਉਹ ਪਾਗਲਾਂ ਵਾਂਗ ਇੰਝ ਗਰਾਊਂਡ ਵੱਲ ਭੱਜ ਤੁਰੀ
ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਪੁੱਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਦਮੇ ਚ ਪਾਗਲ ਹੋਈ ਮਾਂ ਲਾਸ਼ ਲੈ ਕੇ
ਜਾਂਦੀ ਅੰਬੂਲੈਂਸ ਮਗਰ ਭੱਜਦੀ ਆ | ਕਰਮਾ ਘਾਹ ਤੇ ਬੈਠਾ ਇਗਜ਼ਾਮ
ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ |ਪਲ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹ ਕਰਮੇ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ
ਗਈ ਪਰ ਕਰਮੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਿਤਾਬ ਚ ਸੀ ਓਸਨੇ ਕਮਲ ਵੱਲ ਕੋਈ
ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ|

ਕਮਲ ਕੁਝ ਚਿਰ ਕਰਮੇ ਦੀ ਸੰਧੂਰੀ ਜਹੀ ਪੱਗ ਦੇ ਪੇਚਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੀ

ਰਹੀ ਤੇ ਫੇਰ ਉਹ ਕਰਮੇ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਢਹਿ ਪਈ ਤੇ ਕਰਮੇ
 ਦੇ ਚੇਹਰੇ ਨੂੰ ਪੜਨ ਲੱਗੀ ਕਮਲ ਦਾ ਭੱਜ ਕੇ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਹਲੇ ਵੀ
 ਸਾਹ ਚੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ | ਕਰਮੇ ਨੇ ਕਮਲ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਕਿਤਾਬ
 ਪਾਸੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ ਕੀ ਗੱਲ ਕਮਲ ਏਨਾ ਸਾਹ ਚੜਾਇਆ
 ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਲੜ ਕੇ ਆਈਂ ਹੋਵੋਂ | ਕਮਲ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੱਖਾਂ
 ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਭਰੀ ਲੰਬੇ ਲੰਬੇ ਸਾਹ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਇੰਝ ਕਰਮੇ ਵੱਲ ਨੀਝ
 ਨਾਲ ਤੱਕ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਡੁੱਬਦਾ ਬੰਦਾ ਹਸਰਤ ਭਰੀਆਂ
 ਨਿਗ੍ਹਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਏ ..ਕਮਲ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਕੰਬ ਰਹੇ
 ਸਨ, ਪਤਾ ਨੀ ਕਿਸ ਤਾਕਤ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਓਹਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕ
 ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਤੇ ਫੇਰ ਉਹ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਬੋਲੀ ਕੀ ਕ....ਰ....ਮੇ ਅ.....ਜ
 ਆ.....ਪਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਵਿੱ.....ਛ.....ੜ ਜਾਂ.. ...ਵਾਂ ਗੇ ਪਰ ਇਹ ਲਫਜ਼
 ਕਮਲ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਆਉਂਦੇ ਆਉਂਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ,
 ਕਮਲ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕਰਮੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਹ ਚੁੱਪ
 ਸੀ ਕਮਲ ਫੇਰ ਬੋਲੀ ਕਰਮੇ ਇਸ ਵਾਰ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਜਾ ਪਲੀਜ਼ ਮੇਰੇ ਲਈ
 ਮੈਂ ਵੀ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਨੀ ਆਂ | ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, ਕਰਮੇ ਕੋਲ,
 ਉਹ ਬੋਲਿਆ ਜੇ ਫੇਲ ਹੋ ਗਿਆ ਫੇਰ ਵੀ ਬਾਪੂ ਨੇ ਹਟਾ ਹੀ ਲੈਣਾ ,
 ਕਿਓਂਕੇ ਦੋ ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਭਰਾ ਸੀ ਕਰਮਾ ,ਬਾਪੂ ਓਹਦਾ ਅਕਸਰ
 ਬਿਮਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਇੱਕ ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਪਰਿਵਾਰ ਚੋਂ ਸੀ ਘਰ ਦਿਆਂ
 ਨੇ ਦੁੱਖ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਝੱਲ ਕੇ ਕਾਲਜ ਤੱਕ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਓਹਨੂੰ ,ਉਹ
 ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਸ਼ਾਈਦ ਏਸੇ ਲਈ
 ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਤੇ ਕਮਲ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਦੋਸਤੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾਮ

ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਮਲ ਤੋਂ ਸੋਹਣੀ ਕੁੜੀ ਪੂਰੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ
 ਨਹੀਂ ਸੀ | ਮੁੰਡੇ ਤਾਂ ਕੀ ਕੁੜੀਆਂ ਵੀ ਕਮਲ ਨਾਲ ਸਿਰਫ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ
 ਨੂੰ ਤਰਸਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਕਰਮਾ ਸੀ ਜੋ ਕਮਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦਾ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ
 ਦੂਰ ਰਿਹਾ, ਕਰਮੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕੇ ਕਿੱਥੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਜਹੇ ਜੱਟ ਦਾ
 ਪੁੱਤ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ
 ਇਕਲੌਤੀ ਬੇਟੀ ਕਮਲ, ਸ਼ਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ
 ਨੂੰ ਦੋਸਤੀ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖਿਆ ! ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਹੱਸਦਿਆਂ
 ਖੇਡਦਿਆਂ ਪਤਾ ਨੀ ਕਦ ਇਹ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਰ ਗਏ ਸਨ ! ਤੇ ਅੱਜ
 ਉਹ ਕਾਲਜ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਜੇ ਫੇਲ ਹੋਗਿਆ ਫੇਰ ਵੀ
 ਬਾਪੂ ਨੇ ਹਟਾ ਹੀ ਲੈਣਾ ਬੱਸ ਕਰਮੇ ਦੀ ਐਨਾ ਕਹਿਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ ਕੇ
 ਕਮਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਫੇੜੇ ਵਾਂਝ ਫਿੱਸ ਪਈ ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਰੁਕਿਆ ਉਸਦਾ
 ਹੰਝੂਆਂ ਦਾ ਬੰਨ ਟੁੱਟ ਗਿਆ, ਉਸਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਓਹਦੀਆਂ
 ਗੋਰੀਆਂ ਗਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਹਿੰਦਾ ਸੁਰਮਾ ਇੰਝ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਦੁੱਧ ਚਿੱਟੇ
 ਮਹਿਲਾਂ ਤੇ ਗੋਲੇ ਕਬੂਤਰਾਂ ਦੀ ਡਾਰ ਬੈਠੀ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਚੌਧਵੀਂ ਦੇ ਚੰਦ
 ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਾਲੀ ਸਿਆਹੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਲਾਈਨਾਂ ਖਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ
 ਹੋਣ, ਕਮਲ ਰੋਂਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਓਹਦੇ ਪਤਲੇ ਗੁਲਾਬੀ ਬੁੱਲ੍ਹ ਕੰਬਦੇ ਰਹੇ ਤੇ
 ਕਰਮਾ ਓਹਨੂੰ ਮਿੰਨਤਾਂ ਨਾਲ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਲੀਜ਼ ਕਮਲ ਚੁੱਪ
 ਕਰਜਾ ਲੋਕ ਕੀ ਕਹਿਣ ਗੇ, ਦੇਖ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਟੂਡੈਂਟ ਸਾਨੂੰ ਦੇਖ
 ਰਹੇ ਨੇ,,, ਮੈਨੂੰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਹ ਤੇਰੇ ਇੰਨਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਮਲ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ
 ਚੀਕੀ, ਫੇਰ ਹੰਝੂ ਪੁੰਝਦੀ ਦੀ ਬੋਲੀ ਕਦ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਡਰ ਡਰ ਕੇ
 ਜੀਂਦਾ ਰਹੇਗਾ 'ਕਰਮੇਆਂ ਵੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੇਰੀ ਬਾਂਹ ਤਾਂ ਫੜ, ਤੇਰੇ ਲਈ

ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜ ਜੂੰ ਗੀਂ | ਕਮਲ ਡਰ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਨੀ ਲੱਗਦਾ
ਡਰ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਕਰਮਾ ਨੀਵੀਂ
ਪਾਈ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੋਇਆ ਬੋਲਿਆ,,ਕਮਲ
ਇੱਕ ਟੁਕ ਓਹਦੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਰਮੇ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲੇ
ਇੱਕ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪੀ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ |ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਰੁੱਕ ਕੇ ਕਰਮਾ
ਫੇਰ ਬੋਲਿਆ ਬਹੁਤ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ਪਿੰਡ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚ ,ਤੂੰ
ਅੱਜ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮਾਣੀ ਆ ਤੇ ਮੈਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਿਰਫ
ਕੱਟੀ ਆ ,ਇਹ ਤੂੰ ਵੀ ਜਾਣਦੀ ਆਂ ਕਮਲ' ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮਾਣਨ ਤੇ
ਕੱਟਣ ਚ ਕਿੰਨਾ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ,ਨਾਲੇ ਜੀਹਦੇ ਉੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ
ਤਿੰਨ ਨੌਕਰ ਕੋਫ਼ੀਆਂ ਲਈ ਸਿਰਹਾਣੇ ਖੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣ ਓਹਦੇ ਲਈ
ਕੱਚੇ ਕੋਠਿਆਂ ਚ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਓਹਦਾ ਇਹ
ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਮਲ ਵੱਲ ਸੀ

ਕਿਓਂਕਿ ਓਹਦੇ ਘਰ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਨੌਕਰ ਸਨ ਤੇ ਨਿੱਤ ਨਵੀਂ ਗੱਡੀ ਚ
ਡਰਾਈਵਰ ਓਹਨੂੰ ਕਾਲਜ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਸੀ | ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਨਾ
ਭਾਵੇਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਹੋਵੇ ਚਾਹੇ ਪਿੰਡ ਚਾਹੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕੋਈ ਮੌਤ ਤਾਂ ਨੀਂ ਜੋ ਦੁੱਖ
ਦੇਉਰੀ ਕਮਲ ਖਿੱਝ ਕੇ ਬੋਲੀ ,ਕਰਮੇ ਨੇ ਘਾਹ ਉੱਤੇ ਝੁਕੀ ਨਜ਼ਰ ਕਮਲ
ਦੇ ਚੇਹਰੇ ਤੇ ਟਿਕਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿੰਨੀ ਭੋਲੀ ਆ ਤੂੰ ਕਮਲ' ਕਮਲੀਏ
ਦੁੱਖ ਮੌਤ ਨੀਂ ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਿੰਦੀ ਆ ਮੌਤ ਤਾ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ
ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਆ ,ਪਰ ਕਮਲ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੁੱਖ ਮੌਤ
ਦਿੰਦੀ ਆ ,ਰੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਮਲ ਦਾ ਚੇਹਰਾ ਹੋਰ ਵੀ ਨਿੱਖਰ ਗਿਆ

ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਮੀਂਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਮਾਨ ਨਿੱਖਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇੱਕ
ਮੂਰਤ ਵਾਂਗ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ |ਅਚਾਨਕ ਕਰਮੇ ਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਘੜੀ ਤੇ ਗਈ
ਤਾਂ ਇਗਜ਼ਾਮ ਦਾ ਟਾਈਮ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਸੀ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਉੱਠ ਕੇ ਇਗਜ਼ਾਮ
ਰੂਮ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ****

ਕੁੱਝ ਹੀ ਦੇਰ ਚ ਇਗਜ਼ਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਕਮਲ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ
ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਓਹਨੇ ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ ਪੇਪਰ ਸ਼ੀਟ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੇ
ਹੱਥ ਫੜਾਈ ਤੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈ ਤੇ ਕੰਟੀਨ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਕਰਮੇ ਦਾ
ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ,ਬੈਠੀ ਬੈਠੀ ਪਤਾ ਨੀਂ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਕੱਪ ਚਾਹ
ਦੇ ਪੀ ਗਈ ਏਨੇ ਨੂੰ ਕਰਮਾ ਵੀ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ ਉਹ ਬੋਲੀ ਕੇ ਅੱਜ
ਮੈਂ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਤੱਕ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਵਾਂਗੀ ਤੇ ਓਹਨੇ ਘਰ ਫੋਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕੇ
ਮੈਨੂੰ ਲੈਣ ਕਾਰ ਨਾ ਭੇਜਿਓ ਮੈਂ ਆਪੇ ਆ ਜਾਵਾਂਗੀ, ਤੇ ਉਹ ਨੀਵੀਂ ਪਾਈ
ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਾਈ ਹਲਕੇ ਹਲਕੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਕਰਮੇ ਨਾਲ
ਤੁਰ ਪਈ,ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਪਤਾ ਨੀਂ ਲੱਗਾ ਕੇ ,ਉਹ ਕਿਸ
ਵੇਲੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ,ਬੱਸ ਦਾ ਆਖਰੀ ਗੇੜਾ ਸੀ ,ਬੱਸ ਚੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ
ਕਰਮੇ ਨੇ ਸਿਰਫ ਏਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕੇ ਚੰਗਾ ਕਮਲ ਆਪਣਾ ਖਿਆਲ
ਰੱਖੀਂ ਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਯਾਦ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰੀਂ ,ਕਰਮੇ ਦੇ ਇੰਨਾ ਕਹਿਣ ਦੀ
ਦੇਰ ਸੀ ਕਮਲ ਦੇ ਰੁਕੇ ਹੰਝੂ ਫੇਰ ਤੋਂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ ਤੇ ਬੋਲੀ ਵੇ ਮੈਂ ਤਾਂ
ਆਪਣਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖ ਲਾਉਂਗੀ ਪਰ ਤੇਰਾ ਖਿਆਲ ਕੌਣ ਰਖੂਗਾ
ਕਰਮੇਆਂ ਨਾਲੇ ਯਾਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਵੇ ਤੂੰ ਤਾਂ
ਕਦੇ ਭੁੱਲਣਾ ਈ ਨੀਂ ,ਤੇ ਕਮਲ ਖੜੀ ਓਹਨਾ ਚਿਰ ਬੱਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦੀ ਰਹੀ

ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਧੂੜ ਉਡਾਉਂਦੀ ਬੱਸ ਓਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤਾਂ ਪਾਸੇ ਨਾ ਹੋ
ਗਈ

ਕਮਲ ਐੱਲ ਐੱਲ ਬੀ ਦੀ ਪੜਾਈ ਲਈ (ਨੋਰਥ ਵਿਸਟਰਨ
ਯੂਨੀਵਰਸਟੀ) ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਚਲੀ ਗਈ ਆਖਿਰ ਵਕੀਲ ਦੀ ਬੇਟੀ ਸੀ
ਐੱਲ ਐੱਲ ਬੀ ਹੀ ਕਰਨੀ ਸੀ ਓਧਰ ਕਰਮੇ ਨੇ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੱਥ
ਪੈਰ ਮਾਰੇ ਮਾਂ ਨੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਥਾਂ ਥਾਂ ਸੁੱਖਾਂ ਸੁੱਖੀਆਂ ਪਰ ਰੱਬ
ਵੀ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਮੰਨਦਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਥੇ ਵੀ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਉੱਥੇ
ਜਾ ਸ਼ਿਫਾਰਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਪੈਸੇ ਦੀ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਓਹਦੇ ਵੱਸੋਂ
ਬਾਹਰ ਸੀ |ਉੱਤੋਂ ਕਰਮੇ ਦੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਐਸੀ ਬਿਮਾਰੀ ਲੱਗੀ ਜੋ ਬਾਪੂ ਤੇ
ਜ਼ਮੀਨ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਖਾ ਗਈ |ਕਰਜ਼ਾ ਚੱਕ ਕੀਤੇ ਦੋਵੇਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੇ
ਉਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਵਿਆਜ਼ ਦਿਨ ਰਾਤ ਵੱਧਦਾ ਹੀ ਗਿਆ,ਕਰਮੇ ਨੇ ਬਚੀ
ਖੁਚੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਠੇਕੇ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਖੇਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜੱਟ
ਦਾ ਪੁੱਤ ਅਖੀਰ ਕਰਦਾ ਵੀ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਦਾ , ਮਾਂ ਸੋਚਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਕੇ ਮੇਰੇ
ਜਿਆਉਂਦੇ ਜੀਅ ਮੈਂ ਪੁੱਤ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਸੇਹਰਾ ਸੱਜਿਆ ਵੇਖ ਲਵਾਂ ਪਰ
ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਕਰਦਿਆਂ ਤੇ ਬਾਪੂ ਦਾ ਇਲਾਜ਼ ਕਰਵਾਉਂਦਿਆਂ ਪਤਾ
ਨੀ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕੇ ਕਦ ਕਰਮੇ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਿਚੋਂ ਚਿੱਟੇ ਵਾਲ ਉਸਨੂੰ ਬੁੜਾ ਹੋ
ਗਏ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ ਜਿੰਮੇਦਾਰੀਆਂ ਨੇ ਓਸਨੂੰ
ਨੂੰ ਵਕਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੁੱਢਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਨਾਲੇ 'ਪੋਹ ਦੀ
ਚਾਨਣੀ,ਜੁਲਾਹੇ ਦੀ ਜੁੱਤੀ,ਤੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਲੰਘਦਿਆਂ ਕੌਣ

ਵੇਹੰਦਾ ਏ ,

ਓਧਰ ਕਮਲ ਪੜਾਈ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਇੰਡੀਆ ਆ ਗਈ ਸੀ ਓਹਦੇ
ਖਿਆਲਾਂ ਚ ਕਰਮਾ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਕੇ ਉਹ ਕਿਹੋ ਜੇਹਾ ਹੋਊਗਾ ਕੀ
ਕਰਦਾ ਹੋਊਗਾ,ਪਰ ਇਹ ਓਹਦੇ ਖਿਆਲ ਹੀ ਰਹੇ ਉਹ ਕਰਮੇ ਦੀ ਪਿੰਡ
ਜਾ ਨਾ ਸਕੀ ਤੇ ਕਰਮੇ ਨੇ ਤਾਂ ਮਿਲਣ ਆਉਣਾ ਹੀ ਕੀ ਸੀ !ਕਮਲ ਦਾ
ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ ਓਹਦੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤ ਆਏ ਸਿਵਾਏ ਕਰਮੇ ਤੋਂ ਨਾਲੇ
ਕਰਮੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਓਹਨੇ ਸ਼ਪੈਸਲ ਕਾਰਡ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਫੇਰ ਵੀ
ਨਾ ਆਇਆ ਆਖ਼ਿਰ ਐਡੇ ਵੱਡੇ ਵਿਆਹ ਚ ਲੈ ਕੀ ਜਾਂਦਾ ,,ਕਮਲ
ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਚਲੀ ਗਈ ਤੇ ਕਰਮੇ ਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੀ ਖੇਤੋਂ
ਘਰ ਤੇ ਘਰੋਂ ਖੇਤ ,ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਦਿਨੇ ਦਿਨ ਹੋਰ ਵੱਧਦੀ ਗਈ ਕਰਜ਼ੇ
ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਘਰੇ ਗੇੜੇ ਮਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ,ਓਹਨੇ ਸੰਦੂਕ ਖੋਲਿਆ
ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕੱਢੇ ਤੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਮਾਂ ਮੇਰੀ
ਉਹ ਸੰਧੂਰੀ ਪੱਗ ਕੱਢ ਕੇ ਦੇ ਜੋ ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਬੰਨ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ,ਮਾਂ
ਨੇ ਪੁੱਤ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਓਹਦਾ ਕਾਲਜਾ ਪਾਟ ਗਿਆ ਪਰ ਓਹਨੇ ਛੇਤੀ
ਨਾਲ ਚੁੰਨੀ ਦੇ ਲੜ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਸਾਫ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਪੱਗ ਫੜਓਦੀ ਬੋਲੀ
ਪੁੱਤ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਨੌਕਰੀ ਨਿਕਲੀ ਆ ,ਹਾਂ ਮਾਂ ਲਾਲੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ
ਅਖਬਾਰ ਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ,ਤੇ ਉਹ ਤੁਰ ਪਿਆ ਪਰ ਅੱਜ
ਪੱਗ ਉਸਨੇ ਓਵੇਂ ਚਿਣ ਕੇ ਨੀ ਬੰਨੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਾਲਜ ਟਾਈਮ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ
ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ,ਅੱਜ ਮਾਂ ਨੇ ਘਰੋਂ ਤੁਰਦੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਦਹੀਂ ਖਵਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਤੇਰਿਆ ਕਿਓਂਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਹ ਓਹਨੂੰ ਦਹੀਂ ਖਵਾ ਕੇ ਹੀ ਤੋਰਦੀ ਰਹੀ

ਸੀ ਪਰ ਨੌਕਰੀ ਤਾ ਫੇਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੀ ਇਸੇ ਲਈ ਅਨਪੜ੍ਹ ਮਾਂ ਨੂੰ
ਵੀ ਇਹ ਦਹੀਂ ਖਵਾਉਣਾ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਪਿਆ, ਕਰਮਾ ਗੇਟੋਂ ਬਾਹਰ
ਹੋ ਗਿਆ ਮਾਂ ਜਾਂਦੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਪਿੱਠ ਦੇਖਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਮਤਾ
ਦੀ ਉਹ ਮੂਰਤ ਰੱਦੀ ਰਹੀ ਤੇ ਚੁੰਨੀ ਦੇ ਲੜ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝਦੀ ਰਹੀ

**

ਕਮਲ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠੀ ਓਹਦਾ ਪਤੀ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ | ਨੌਕਰ ਉਸਨੂੰ
ਕੋਫੀ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਜ ਦਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸਨੇ ਮੋਟੀਆਂ-
ਮੋਟੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰਦਿਆਂ ਕੋਫੀ ਦੀਆਂ ਘੁਟਾਂ ਭਰਨੀਆਂ
ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਅਚਾਨਕ ਓਹਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਇੱਕ ਖ਼ਬਰ ਤੇ ਪਈ ਕੇ
ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਤਾਏ ਇੱਕ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਹੀ ਪੱਗ
ਨਾਲ ਫਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ, ਰੁੱਖ ਨਾਲ ਲਟਕਦੀ ਇੱਕ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਫੋਟੋ
ਵੀ ਛਪੀ ਸੀ ਉਸਨੇ ਖ਼ਬਰ ਨੂੰ ਪੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕੇ ਪਿੰਡ ਕਿਸ਼ਨਪੁਰੇ ਦੇ
ਨੌਜਵਾਨ ਕਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਨਾਲ ਫਾਹਾ ਲੈ ਕੇ
ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਆ ਏਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਕਮਲ ਤੋਂ
ਪੜਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਓਹਦਾ ਨੈਣਾਂ ਚੋਂ ਹੰਝੂਆਂ ਦਾ ਹੜ ਚੱਲ ਪਿਆ
ਓਹਦੇ ਹੱਥੋਂ ਕੋਫੀ ਦਾ ਗਿਲਾਸ ਡਿੱਗ ਕੇ ਟੁੱਟ ਗਿਆ .. ਓਹਦਾ ਸਿਰ ਘੁੰਮ
ਗਿਆ ਹੱਥ ਚ ਫੜੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਓਹਨੇ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਭਿਓਂ ਦਿੱਤੀ ਉਹ
ਧੁੰਦਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਰੁੱਖ ਨਾਲ ਲਟਕਦੀ ਲਾਸ਼ ਵਾਲੀ ਫੋਟੋ ਨੂੰ ਦੇਖ
ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਇੰਝ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਰਮਾ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ
ਕੇ ਕਮਲ ਦੁੱਖ ਤਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਦਿੰਦੀ ਆ ਮੌਤ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ

ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਆਤੇ ਹੱਥਾਂ ਚ ਫੜੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਉਹਨੂੰ ਪਰਬਤੋਂ ਭਾਰੀ
ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪਈ....

* ਬੱਸ ਤੂੰ ਉਦਾਸ ਨਾ ਹੋਵੀਂ*

ਕਿੰਨੀ ਰੌਣਕ ਸੀ ਓਹਨਾ ਦੇ ਚੇਹਰੇ ਤੇ
ਜਦੋ ਉਹ ਮਿਲੇ ਸੀ ,ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਵਿਛੜਣ ਦਾ ਵਕਤ ਨੇੜੇ ਆ ਰਿਹਾ
ਸੀ ,ਪੱਛਮ ਚ ਡੁੱਬਦੇ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਓਹਨਾ ਦੇ ਦਿਲ ਵੀ ਡੁੱਬ ਰਹੇ ਸਨ |
ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਤੇ ਡੁੱਬਦੇ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਲਾਲੀ
ਨਹੀਂ ਸੀ ,ਓਹਨਾ ਦੇ ਚੇਹਰੇ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਮੁਰਝਾਏ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ
ਲਾਜਵੰਤੀ ਦੇ ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਛੂਹ ਲਿਆ ਹੋਵੇ | ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਚਿਰ ਉਹ
ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਸਟ੍ਰੀਟ ਲਾਈਟ ਦੇ ਥੱਲੇ ਬੈਠ ਤੇ ਬੈਠੇ ਰਹੇ
ਬੇਸ਼ੱਕ ਸੂਰਜ ਪੱਛਮ ਚ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਫੇਰ ਵੀ ਦਿਨ ਹਲੇ ਕਾਫੀ ਖੜਾ ਸੀ
ਉਂਝ ਡੁਬਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਲਾਲੀ ਪੂਰੇ ਆਸਮਾਨ ਚ ਆਪਣਾ ਘਰ ਕਰ
ਚੁੱਕੀ ਸੀ |ਉਹ ਸਾਹਮਣੇ ਸੜਕ ਤੋਂ ਲੰਘਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕ-ਟਿਕੀ ਲਾ
ਕੇ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ ,ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਮਿਲਾਉਣ ਤੋਂ ਡਰ ਰਹੇ
ਸੀ ਕਿਓਂਕੇ ਦੋਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ
ਸਨ ,ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਹੰਝੂ ਲੁਕਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ,ਹੱਥਾਂ
ਦੀ ਛੋਹ ਰਾਹੀਂ ਪਤਾ ਨੀ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਦੋਨਾਂ
ਵਿੱਚ ਤੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਚੁੱਪ ਸਨ ਉਜਾੜ ਸਮਾਧਾਂ ਵਾਂਗ |,ਓਹਨਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ
ਅੱਗੋਂ ਇੱਕ ਇੱਕ ਸੀਨ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ ,ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ
ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ,ਕਿਸੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਚ ਪੰਹੁਚ ਚੁੱਕੇ ਸਨ

ਦੋਨੋਂ „ਜੇ ਮਿਊਸਲ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੂੜੇ ਵਾਲਾ ਟਰੱਕ ਰੋਲਾ ਪਾਉਂਦਾ ਤੇ
 ਬਦਬੂ ਖਲਾਰ ਦਾ ਓਥੋਂ ਦੀ ਨਾ ਲੰਘਦਾ ਤਾ ਪਤਾ ਨੀ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਦੇਰ
 ਹੋਰ ਉਹ ਸੋਚਾਂ ਦੇ ਸਾਗਰਾਂ ਚ ਗੁਵਾਚੇ ,ਬੀਤੇ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮੋਤੀ ਚੁਗਦੇ
 ਰਹਿੰਦੇ ,ਪਰ ਟਰੱਕ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਸ਼ੋਰ ਨੇ ਓਹਨਾ ਦੀ ਸੁਰਤੀ ਤੋੜ ਕੇ
 ਬੀਤੇ ਹੋਏ ਚੋ ਅੱਜ ਚ ਲੈ ਆਂਦੀ ,ਗੁਰਜੀਤ ਨੇ ਘੜੀ ਤੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰੀ
 4:30pm ਵੱਜ ਚੁੱਕੇ ਸਨ | ਗੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਘੜੀ ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਾ
 ਆਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਓਹਨਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਾ ਕੇ ਕਦੋਂ
 ਇਕੱਠਿਆਂ ਦੇ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਲੰਘ ਗਏ ਸੀ | ਗੁਰਜੀਤ ਨੇ ਤੱਸਲੀ ਕਰਨ
 ਲਈ ਘੰਟਾ ਘਰ ਦੇ ਟਾਈਮਪੀਸ ਤੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰੀ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਹੀ ਸਾਢੇ
 ਚਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਉਸਨੇ ਰੁਮਾਲ ਕੱਢਿਆ ਅੱਖਾਂ ਸਾਫ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ
 ਦੀਪ ਨੂੰ ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਹਿਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਉੱਠ ਦੀਪ ਚੱਲੀਏ ,ਦੀਪ ਦੇ ਹੰਝੂ ਵੀ
 ਸੁੱਕ ਚੁੱਕੇ ਸਨ | ਪਰ ਹੰਝੂ ਵਗ ਕੇ ਓਹਦੀਆਂ ਲਾਲ ਗੁਲਾਬੀ ਗੱਲਾਂ ਤੇ
 ਪਈਆਂ ਸੁਰਮੇ ਦੀਆਂ ਲੀਖਾਂ ਸਾਫ਼ ਦਿਖ ਰਹੀਆਂ ਸਨ |ਦੀਪ ਤੂੰ ਰੋ
 ਰਹੀ ਆ ਗੁਰਜੀਤ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ,ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਗੁਰੀ ਮੈਂ ਕਿਓਂ ਰੋਣਾ ਸੁੱਖ
 ਨਾਲ !?ਦੀਪ ਗੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜਾ ਗੁਰੀ ਹੀ ਕਹਿ ਕੇ ਬਲਾਉਂਦੀ ਸੀ
 |ਤੂੰ ਭਾਵੇਂ ਝੂਠ ਬੋਲਪਾ ਪਰ ਤੇਰਾ ਸੁਰਮਾ ਝੂਠ ਨੀ ਬੋਲਦਾ ਲੈ ਇਹਦੇ
 ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਧੋ ਲੈ ਗੁਰਜੀਤ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੋਤਲ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ
 ਕਿਹਾ ,ਦੀਪ ਨੇ ਮੂੰਹ ਧੋਤਾ ਗੁਰਜੀਤ ਨੇ ਰੁਮਾਲ ਅੱਗੇ ਕਰਤਾ ,ਦੀਪ ਨੇ
 ਮੂੰਹ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ ਰੁਮਾਲ ਵਾਪਸ ਦਿੰਦਿਆਂ ਬੋਲੀ ਥੰਕ ਯੂ ਗੁਰੀ,
 ਗੁਰਜੀਤ ਹੱਸ ਕੇ ਬੋਲਿਆ ਆਪਣੇਆ ਦਾ ਥੈਂਕਸ ਨੀ ਕਰੀ ਦਾ
 ਕਮਲੀਏ ,ਦੀਪ ਨੇ ਗੁਰਜੀਤ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਉਹ ਮੁਸਕਰਾ ਪਈ ਪਰ

ਇਹ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਪਹਿਲਾ ਵਰਗੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਦੋਨੋ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਤੁਰ ਪਏ, ਗੁਰਜੀਤ ਨੇ ਇੱਕ ਆਟੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਨੂੰ ਹੱਥ ਕੀਤਾ, ਦੋਨੋ ਗਾਂਧੀ ਗੇਟ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਦੀਪ ਰੁਕ ਗਈ ਤੇ ਗੁਰਜੀਤ ਟਿਕਟ ਲੈਣ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਜਦ ਗੁਰਜੀਤ ਨੇ ਟਿਕਟ ਲਿਆ ਕੇ ਦੀਪ ਦੇ ਹੱਥ ਤੇ ਧਰੀ, ਦੀਪ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਲਦਾ ਕੋਲਾ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਤੇ ਰੱਖ ਤਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਬੋਲੀ 'ਤੇਰੀ ਟਿਕਟ ਕਿਥੇ ਆ ਗੁਰੂ ? ਇਸ ਵਾਰ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੀ ਨਹੀ ਗੁਰੂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਟਿਕਟ ਗੁਰਜੀਤ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ !

ਕਿਓਂ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਏਂਗਾ, ਦੀਪ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਜਿੱਦ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਗੁਰਜੀਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਦੋਨੋ ਚਾਰ ਨੰਬਰ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤੇ ਆ ਗਏ, ਦੋਨੋ ਹੀ ਗੱਡੀ ਲੇਟ ਹੋਣ ਲਈ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ... ਪਰ ਦਿੱਲੀ ਇੰਟਰਸਿਟੀ ਅੱਜ ਕਿੱਥੇ ਲੇਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਆ ਉਸਨੇ ਹਾਰਨ ਵਜਾ ਦਿੱਤਾ, ਦੀਪ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਰਸ ਖੋਲਿਆ ਪੰਜ ਸੌ ਦਾ ਨੋਟ ਕੱਢ ਕੇ ਗੁਰਜੀਤ ਵੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਲੈ ਗੁਰੀ ਕੁੱਝ ਖਾ ਪੀ ਲਵੀਂ ਐਵੇਂ ਕਿਤੇ ਭੁੱਖਾ ਨਾ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰੀ ਨਾਲੇ ਦੀਪ ਨੇ ਕੇਹੜਾ ਹੁਣ ਨਿੱਤ ਨਿੱਤ ਦੇਣੇ ਆ, ਗੁਰਜੀਤ ਬੋਲਿਆ ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਈ ਆ ਦੀਪ ਤੂੰ, ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲਣ ਲਈ ਵਿਛੜਨਾ ਪੈਂਦਾ ਓਹਨੇ ਪੈਸੇ ਵਾਪਿਸ ਦੀਪ ਦੇ ਪਰਸ ਚ ਪਾ ਦਿੱਤੇ, ਆਪਾਂ ਜਰੂਰ ਮਿਲਾ ਗੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੁਬਾਰਾ ਬਸ ਤੂੰ ਉਦਾਸ ਨਾ ਹੋਈਂ। ਓਹਨੇ ਦੀਪ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਚ ਚੜਾ ਦਿੱਤਾ ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਹੰਝੂ ਗੱਲਾਂ

ਤੱਕ ਆ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ,ਗੁਰਜੀਤ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਚੋਂ ਉੱਤਰ ਗਿਆ
ਓਹਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਜੇ ਦੀਪ ਨੇ ਉਸਦੇ ਹੰਝੂ ਦੇਖ ਲਏ ਤਾਂ ਉਹ ਜਾ ਨਹੀਂ
ਪਾਏਗੀ, ਏਨੇ ਨੂੰ ਇੰਜਣ ਨੇ ਕੂਕ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਤੁਰਦੀ ਗੱਡੀ
ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈ ਦੀਪ ਬਾਰੀ ਚ ਖੜੀ ਓਹਨਾ ਚਿਰ
ਗੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦੀ ਰਹੀ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਗੱਡੀ ਕਾਂਟਾ ਬਦਲ ਕੇ ਦੂਸਰੀ
ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਨੀ ਹੋਗੀ |ਗੁਰਜੀਤ ਨੇ ਮੂੰਹ ਧੋਤਾ
ਮੂੰਹ ਪੂੰਝਣ ਲਈ ਰੁਮਾਲ ਕੱਢਿਆ ਪਰ ਉਸ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਨਾ ਪੂੰਝਿਆ
ਕਿਓਂਕੇ ਦੀਪ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੀ ਮਹਿਕ ਉਸਦੇ ਰੁਮਾਲ ਚੋਂ ਹਲੇ ਵੀ ਆ ਰਹੀ
ਸੀ ,ਉਹ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ ਹਨੇਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਕੋਈ
ਕੋਈ ਤਾਰਾ ਵੀ ਨਿਕਲ ਆਇਆ ਸੀ ਉਹ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ
ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰੀ ਉਸ ਨੇ ਰੁਮਾਲ ਕੱਢ ਕੇ ਸੁੰਘਿਆ ਓਸ ਵਿੱਚੋਂ
ਉਸਨੂੰ ਫਿਰ ਦੀਪ ਦੀ ਮਹਿਕ ਆਈ ,ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰੀ
ਪੂੰਨਿਆ ਦਾ ਚੰਨ ਮੁਸਕਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ,ਗੁਰਜੀਤ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ
ਜਾਂਦਾ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਮੁੜ ਪਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਰੁਮਾਲ
ਜੇਬ ਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਤੇ ਉਸਦੀ ਮਹਿਕ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਚੰਦ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ
ਬੋਲਿਆ ਆਪਾਂ ਫੇਰ ਮਿਲਾਗੇ ਦੀਪ ਬੱਸ ਤੂੰ ਉਦਾਸ ਨਾ ਹੋਵੀਂਤੇ
ਮੁਸਕਰਾ ਪਿਆ

* ਸ਼ੀਤਲ *

ਸੰਨ 97 ਦੀ ਗੱਲ ਆ ਜਦੋਂ ਹਲੇ ਪੰਜਾਬ ਤਾਜ਼ਾ ਤਾਜ਼ਾ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਚੋਂ ਗੁਜਰ ਕੇ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ ...ਓਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾ ਵੱਲ ਦੌੜ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ...ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠਿਆ ਅੱਜ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਣਾ ਸੀ ਓਦੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਣ ਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਅਜ਼ੀਬ ਹੀ ਚਾਅ ਹੁੰਦਾ ਸੀ „ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਣਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਲੈਤ ਜਾਣ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ..ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਣ ਦਾ ਚਾਅ ਤਾਂ ਵੈਸੇ ਹੀ ਬੜਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਨੇ ਬੁਲਾਇਆ ਹੋਵੇ ਫੇਰ ਤੇ ਚਾਅ ਹੋਰ ਦੁੱਗਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅੱਜ ਦੁਗਣਾ ਚਾਅ ਸੀ ਮੇਰਾ ..ਮੈਂ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਚ ਸਵਾਰ ਹੋ ਸ਼ਹਿਰ ਪੁੱਜਾ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਉੱਤਰ ਕੇ ਪੈਦਲ ਹੀ ਰਾਮਬਾਗ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ..ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੀਤਲ ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਬੈਠੀ ਮੇਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ! ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ 1994 ਚ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਤੇ ਹੋਈ ਸੀ ਓਦੋਂ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ british school Alexandra ਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਸੀ | ਫੇਰ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਲਾ ਰੁਕਿਆ ਹੀ ਨੀ...ਇੰਦਰ ਪੈਲੇਸ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਾ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿੱਚ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇਖਣਾ ਕਿੰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਰਾਮਬਾਗ ਵਿੱਚ ਬੇਫ਼ਿਕਰ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣਾ ,ਅੱਜ ਵੀ ਸ਼ੀਤਲ ਓਸੇ ਜਗਾ ਬੈਠੀ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਉਸਦੇ ਚੇਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਸਨ..ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਮਾਧਾਂ ਵਾਲੀ ਜਾਂ ਰੋਹੀ ਬੀਆਬਾਨ ਵਾਲੀ ਚੁੱਪ ਸੀ |ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਇੱਕ ਮੁਸਕਰਾਟ ਫੈਲ ਗਈ ਤੇ ਉਹ ਬੋਲੀ ਆ ਗਿਆ, ਇੰਨਾ ਲੇਟ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਤੈਨੂੰ

ਪਤਾ ਹੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਤੇ ਟੁੱਟੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਇਹ
 ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਹੱਸ ਪਿਆ ਪਰ ਸ਼ੀਤਲ ਨੀ ਹੱਸੀ ...ਤੇ ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਿਆ
 ਕੋਈ ਗੱਲ ਤਾਂ ਜਰੂਰ ਆ! ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਇੰਨੀ ਉਦਾਸ ਨੀ ਸੀ
 ਹੋਈ! ਅੱਜ ਓਹਦੇ ਮੂਹਰੇ 2 ਰਸਤੇ ਖੜੇ ਸਨ ਇੱਕ ਮੇਰੀ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਤੇ
 ਦੂਜਾ ਪਿਓ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ,ਤੇ ਓਹਨੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਛੱਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ
 ਲਿਆ ਸੀ ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨੀ ਕੇ ਇਹ ਸਾਡੀ ਕਿੰਨਮੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸੀ
 ਪਰ ਇੰਨਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕੇ ਇਹ ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਆਖਰੀ
 ਮੁਲਾਕਾਤ ਸੀ ! ਮੈਂ ਨਿੱਮੋਝਾਣਾ ਜੇਹਾ ਹੋ ਕੇ ਬੈਂਚ ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ,ਬਾਗ
 ਦੀ ਝੀਲ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਜ ਕੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤ
 ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅੱਜ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਹੀ
 ਵਿਛੜਨਾ ਏ ..

ਉਹ ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਕੇ ਥੱਲੇ ਘਾਹ ਦੇ ਤੀਲੇ ਵੇਖਦੀ ਰਹੀਮੈਂ
 ਆਪਣੀ family ਨਾਲ ਸਿਡਨੀ ਜਾ ਰਹੀ ਆਂ ਸ਼ੀਤਲ ਨੇ ਫ਼ਿਰ ਇੱਕੋ
 ਸਾਹ ਹੀ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਵੇਖੇ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ,

ਮੇਰੇ ਸੁੱਕੇ ਹੋਏ ਮੂੰਹ ਚੋਂ ਬੇਬੱਸੀ ਭਰਿਆ ਥੁੱਕ ਹਲਕ ਚੀਰਦਾ ਸਿੱਧਾ ਦਿਲ
 ਤੇ ਜਾ ਵੱਜਾ ਤੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਬੋਲਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਜੀਭ ਤੇ ਕੁਝ ਲੜ
 ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਠੱਕੇ ਚ ਮਾਰੀ ਬੱਕਰੀ ਵਾਂਗ ਕੰਬ
 ਰਿਹਾ ਸੀ ..ਮੇਰਾ ਦਿੱਤਾ ਛੱਲਾ ਉਸਨੇ ਲਾਹ ਕੇ ਮੇਰੀ ਤਲੀ ਤੇ ਰੱਖ
 ਦਿੱਤਾ.ਜੋ ਪੁਤਲੀਘਰ ਚੋਂ ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ ਅਸੀਂ ਦੋਨਾਂ
 ਨੇ.ਮੈਂ ਵੀ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਛੱਲਾ ਸ਼ਰਟ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾ ਲਿਆ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ

ਅੱਗੇ ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਓਹਨੂੰ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਓਹਨੇ ਕੁੱਝ ਦੱਸਿਆ | ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਵੇਖੇ ਸੁਪਨੇ ਸੋਹਣੀ ਦੇ ਕੱਚੇ ਘੜੇ ਵਾਂਗ ਖੁਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਟੱਕ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਆਪਣੀ ਮੁਹੱਬਤ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨੀ ਮਿਲਣਾ, ਇੰਨੀ ਦੇਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਟਾਂਗਾ ਰੁਕਿਆ ਤੇ ਸ਼ੀਤਲ ਉਸ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹ ਗਈ.. ਓਦੋਂ ਟਾਂਗੇ ਆਮ ਚਲਦੇ ਸਨ,.. ਤੇ ਮੈਂ ਝੱਖੜ ਚ ਝੰਬੇ ਰੁੱਖ ਵਾਂਗ ਬੇਬੱਸ ਜੇਹਾ ਹੋਇਆ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਸਭ ਕੁਝ ਲੁਟਾ ਕੇ ਰਾਂਝਾ ਬਾਲ ਨਾਥ ਦੇ ਟਿੱਲੇ ਵੱਲ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ.. ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਚ ਕੁਝ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਮੇਰਾ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਾ ਇੱਕ ਸ਼ੀਤਲ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸੀ | ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਸ਼ੇਅਰ ਯਾਦ ਆਇਆ

ਹੀਰ ਨਾਲ ਹੀ ਓਹਦੇ ਮਹਿਲਾਂ ਦੀ ਰੌਣਕ ਸੀ,

ਚੂਚਕ ਦੇ ਖਾਲੀ ਚੁਬਾਰੇ ਹੋਣ ਕੌਣ ਵੇਹੰਦਾ ਏ|

ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਬੱਸ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਤੇ ਇੱਕ ਨੁੱਕਰੇ ਖਾਲੀ ਸੀਟ ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਯਾਦਾਂ ਚ ਗੁਵਾਚੇ ਚ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ ਬੱਸ ਕਦੋਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਮੈਂ ਖੇਤਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਉੱਤਰ ਗਿਆ ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਫੱਗਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸੀ ਖੇਤਾਂ ਚ ਸਰੋਂ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ,, ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਮਿਲ ਪਿਆ ਕਹਿੰਦਾ ਆ ਗਿਆ ਇਸ਼ਕ ਕਰਕੇ..?

ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਆਸ਼ਕੀ ਜਾਂਦੀ ਆ ਮਿੱਤਰਾਂ ਇਸ਼ਕ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਏ ਇਹ ਕੀਤਾ ਨੀ ਜਾਂਦਾ.... ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਓਹਦੇ ਮੋਢੇ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਮੈਂ ਵੱਟੇ ਵੱਟ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ... ਪੱਛਮ ਚ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਸੀ

ਤੇ ..ਭੁੱਬਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਲਾਲੀ ਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੀਤਲ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦਿਸੀ ਤੇ ਮੈਂ
ਉਸਤਾਦ ਦਾਮਨ ਦੀ ਹੀਰ ਗੁਣਗੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ

ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਰਾਂਝਣਾ ਸੁਣੀ ਮੇਰੀ
ਮੇਰੀ ਡੋਲੜੀ ਰੰਗਪੁਰ ਦੇ ਚੱਲੀ ਵੇ।
ਜਿਹੜੀ ਪੈਂਚਣੀ ਕੁਲ ਸਿਆਲਣਾਂ ਦੀ
ਤੇਰੀ ਹੀਰ ਨਿਮਾਨਣੀ ਹੋ ਚੱਲੀ ਵੇ।
ਬੂਟੇ ਆਸ ਉਮੀਦ ਦੇ ਫੁੱਟਣੇ ਨੀ
ਵਿਛੋੜਿਆਂ ਦੀ ਏਦਾਂ ਲੋਅ ਚੱਲੀ ਵੇ।
ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਪਿੱਛੇ ਪਰਦੇਸ ਜਹਾਨ ਆਖੇ,
ਮੈਂ ਤਾਂ ਅੱਖੀਆਂ ਤੋਂ ਓਹਲੇ ਹੋ ਚੱਲੀ ਵੇ।
ਤੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਹੁਣ ਉਡੀਕਣਾ ਈ
ਮੈਂ ਹਵੇਲੀਆਂ ਦੇ ਬੂਹੇ ਦੇ ਚੱਲੀ ਵੇ।

* ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਵਰਗੀ ਯਾਦ *

ਸੰਨ 99 ਜਾਂ 2000 ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਦੀ ਗੱਲ ਆ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਨ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆ । ਉਦੋਂ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਲੜਾਈ ਮੁੱਕੀ ਸੀ । ਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਚ ਟੀਮਾਂ ਬਣੀਆਂ ਸਨ ਜਿੰਨਾ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਫੌਜੀ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਸੀ । ਟੀਮਾਂ ਸਕਾਊਟ ਐਂਡ ਗਾਈਡਜ਼ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਤਿਆਰ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜਿੰਨਾ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਫੌਜੀ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਅਤੇ ਵਧਾਈ ਦੇਣੀ ਸੀ ਤੇ ਥੋੜਾ ਬਹੁਤ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵੀ ਕਰਨਾ ਸੀ । ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ ਕਿ ਧਰਤੀ ਦਾ ਸਵਰਗ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਆਵਾਂਗੇ । ਪਰ ਕਿਸਮਤ ਮਾੜੀ ਸਾਡੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਜਾਣਾ ਸੀ ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਨਮ ਉਥੇ ਨੇਵੀ ਦਾ ਹੈੱਡ ਕੁਆਟਰ ਆ । ਚਲੇ ਸਾਡੀ 10 ਜਾਣਿਆ ਦੀ ਟੀਮ ਪਾਕੇ ਬੈਗ ਚ ਕੱਪੜੇ ਤੁਰ ਪਈ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਨਾਲ । ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਟਾਟਾ ਸੂਪੇ ਤੇ ਗਏ ਅੱਗੇ ਟ੍ਰੇਨ ਬੁੱਕ ਸੀ । ਬੁੱਕ ਵੀ ਕੀ ਜਰਨਲ ਡੱਬੇ ਵਰਗਾ ਹਾਲ ਸੀ । ਕੋਈ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ , ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਆਪ ਤਾਂ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸੌਂ ਗਏ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਵੀ ਆਵੇ ਅਸੀਂ ਪਾਸਾ ਜੇ ਵੱਟ ਕੇ ਨਾਲ਼ ਬਿਠਾ ਲਈਏ । ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੇ ਸੀਟਾਂ ਸਾਡੇ ਕੱਲਿਆ ਦੀਆਂ । ਬੱਸ ਖਿੜਕੀਆਂ ਚੋ ਬਾਹਰ ਦੇਖਦੇ ਹੱਸਦੇ ਖੇਡਦੇ ਅਸੀਂ ਗਵਾਲੀਅਰ ਟੱਪ ਗਏ । ਹਲੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੋ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹੀ ਹੋਰ ਲੰਘੇ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਚੜ੍ਹੀ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਉਸਤੋਂ ਥੋੜੀ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ । ਉਸ ਕੁੜੀ ਦੇ ਚਿੱਟੀ ਸਾੜੀ ਪਾਈ ਸੀ ਵਾਲ ਵੀ ਥੋੜੇ ਖਿਲਰੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ

ਸੋਹਣੀ ਉਹ ਇੰਨੀ ਸੀ ਕਿ ਬੰਦਾ ਦੇਖਣੇ ਨਾ ਹਟੇ, ਉਹ ਰੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਕੇ side lower ਸੀਟ ਤੇ ਬੈਠ ਗਈ ਉਹ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਵੀ ਓਹਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਸਾਡੀ lower berth ਸੀ ਉਸਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਾਂ।

ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸ਼ਇਦ ਉਹ ਸੰਦਾਲਪੁਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਚੜੀ ਸੀ। ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਚਿਖਾ ਨੂੰ ਅਗਨੀ ਦੇ ਕੇ ਆਈ ਹੋਵੇ। ਕਿਉਂਕੇ ਓਹਦੀ ਸਫ਼ੈਦ ਸਾੜੀ ਤੇ ਹੰਝੂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਜੋ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਕੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਖੜਕੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਵੀ ਸੁਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ ਪਰ ਓਹ ਰੁਮਾਲ ਨਾਲ ਓਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੰਨੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਚ ਵਿਧਵਾ ਹੋ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੱਢਣੀ ਕਿੰਨੀ ਔਖੀ ਹੋਊਗੀ, ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਭਰਾ ਹੋਊਗਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਜ਼ੀਜ਼ੇ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਿਆ ਹੋਊ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਸਵਾਲ ਸਾਡੇ ਮਨ ਚ ਉੱਠ ਰਹੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਬਥੇਰਾ ਬਾਹਰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਪਰ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਫ਼ਿਰ ਉਸ ਦੇ ਮਾਸੂਮ ਖੂਬਸੂਰਤ ਤੇ ਭੋਲੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ। ਹੁਣ ਉਹ ਰੋ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸੀ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਦੇਖੀ ਵਿਚਾਰੀ ਦੀ ਉਮਰ ਹੀ ਕੀ ਆ ਪਤਾ ਨਈਂ ਰੱਬ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਜਨਮਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਆ ਵਿਚਾਰੀ ਨੂੰ ਜੋ ਸੁਹਾਗ ਖੇ ਲਿਆ। ਉਸਦੀਆਂ ਗੋਰੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਤੇ ਨੀਲ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਹੁਣੇ ਚੂੜੀਆਂ ਭੰਨ ਕੇ ਆਈ ਹੋਵੇ। ਹੁਣ ਕਦੇ ਉਹ ਬਾਹਰ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸੀ

ਤੇ ਕਦੇ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਗੁੱਟ ਤੇ ਬੰਨੀ ਘੜੀ ਵੱਲ । ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਰੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਮਾਨ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਏ, ਹੁਣ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਸੋਹਣੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ । ਸਫੈਦ ਸਾੜੀ ਚ ਲਿਪਟੀ ਬੈਠੀ ਉਹ ਪਰੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਹਾਸੇ ਸ਼ਇਦ ਰੱਬ ਨੇ ਖੋਹ ਲਏ ਸਨ । ਐਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਝਾਂਸੀ ਜੰਕਸ਼ਨ ਆ ਗਿਆ ਉਹ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਟ੍ਰੇਨ ਚੋਂ ਉਤਰ ਗਈ ਤੇ ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਵੀ ਉਸਦੇ ਮਗਰ ਉੱਤਰ ਗਿਆ ।

.....

ਉਹ ਕੁੜੀ ਤੇ ਮੁੰਡਾ ਝਾਂਸੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਉੱਤਰ ਕੇ ਭੀੜ ਚ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਏ ਪਰ ਅਸੀਂ ਹਲੇ ਵੀ ਉਸ ਕੁੜੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸੀ । ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਸੋਚਾਂ ਚ ਗੁਵਾਚੇ 38 ਘੰਟੇ ਦਾ ਸਫਰ ਮੁਕਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਨਮ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਓਥੋਂ ਅੱਗੇ ਆਰਮੀ ਵਾਲੇ ਸਾਨੂੰ ਨੇਵੀ ਕੈਂਪ ਲੈ ਗਏ ਜੋ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਆ | ਓਥੇ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਵਾਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਓਥੇ ਰੰਗਾਰੰਗ ਮਹਿਫਲਾਂ ਵੀ ਸੱਜਦੀਆਂ ਸਨ । ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਪਕੰਜ ਉਦਾਸ ਦੀ ਗ਼ਜ਼ਲ ਚਿੱਠੀ ਆਈ ਹੈ ਆਈ ਹੈ ਚਿੱਠੀ ਆਈ ਹੈ ਗਾ ਕੇ ਬੈਸਟ ਐਵਾਰਡ ਲਿਆ ਸੀ । ਚਲੋ ਕੈਂਪ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਫੇਰ ਕਿਤੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਾਂਗੇ । ਆਪਾਂ ਓਹੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਲੜੀ ਵਾਪਸ ਜੋੜ ਦੇ ਆਂ । 10 ਦਿਨ ਦੇ ਇਸ ਸਕਾਊਟ ਐਂਡ ਗਾਈਡਜ਼ ਦੇ ਕੈਂਪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨ ਸੀ । ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਟ੍ਰੇਨ ਚ

ਬੈਠ ਗਏ । ਟ੍ਰੇਨ ਦੌੜਦੀ ਹੋਈ ਭੋਪਾਲ ਪਹੁੰਚ ਗਈ । ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ
 ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਸ ਵਿਧਵਾ ਕੁੜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ
 ਜਾਣ । ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿਲ ਕਿਉਂ ਓਹਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ । ਕਹਿੰਦੇ
 ਹੁੰਦੇ ਆ ਅਗਰ ਤੁਸੀਂ ਸਚੇ ਦਿਲ ਤੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਮੰਗੋ ਪੂਰੀ ਕਾਇਨਾਤ
 ਓਹਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਆ । ਜਦ ਝਾਂਸੀ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਟ੍ਰੇਨ ਰੁਕੀ
 ਤਾਂ ਉਹ ਕੁੜੀ ਟ੍ਰੇਨ ਚ ਚੜ੍ਹ ਗਈ । ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹ ਇਤਫ਼ਾਕ ਸੀ ਜਾਂ
 ਸਾਡੀ ਕਿਸਮਤ ਤੇ ਜਾਂ ਸਾਡੀ ਅਰਦਾਸ ਦਾ ਅਸਰ । ਪਰ ਜੋ ਵੀ ਸੀ
 ਇਹ ਸੱਚ ਸੀ । ਪਰ ਸਾਡੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ
 ਉਸ ਕੁੜੀ ਨੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਕਮੀਜ਼ ਨਾਲ ਕੱਚੇ ਗੁਲਾਬੀ ਰੰਗ ਦੀ
 ਚੂੜੀਦਾਰ ਪੰਜਾਮੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ । ਸਿਲਵਰ ਰੰਗ ਦੇ ਉੱਚੀ ਅੱਡੀ
 ਵਾਲੇ ਸੈਂਡਲ ਓਹਦੇ ਪੈਰਾਂ ਚ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ । ਹੋਠਾਂ ਦੇ ਲਾਲ
 ਲਾਪਿਸਟਕ ਤੇ ਗੱਲ੍ਹਾਂ ਤੇ ਪਾਊਡਰ ਨਾਲ ਗੁਲਾਬੀ ਰੰਗ ਟਹਿਕ ਰਿਹਾ
 ਸੀ । ਅਸੀਂ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਾਂ । ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ
 ਆਏ ਕਿਸੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਹੱਸ ਹੱਸ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ । ਅੱਜ ਉਸਦੇ
 ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ 10 ਕੁ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਇੱਕ
 ਵਿਧਵਾ ਸੀ । ਸਫੇਦ ਸਾੜੀ ਚ ਲਿਪਟੀ ਹੋਈ । ਪਰ ਅੱਜ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ
 ਸਭ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਐਨੀ ਛੇਤੀ ਕੋਈ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ । ਅਸੀਂ
 ਸੋਚ ਰਹੇ ਸੀ ਦੇਖੀ ਇਹਨੇ ਤਾਂ ਸਿਵਾਂ ਨੀ ਠੰਡਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ । ਖੇਹ ਖਾਣੀ
 ਸੀ ਥੋੜਾ ਸਬਰ ਕਰ ਲੈਂਦੀ । ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਬਾਰੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਕਰ
 ਲੈਣੇ ਆ ਸ਼ਇਦ ਅਸੀਂ ਵੀ ਓਹਦਾ ਬਦਚਲਣ ਚਿਹਰਾ ਦਿਮਾਗ ਚ
 ਬਿਠਾ ਲਿਆ ਜਿਥੇ 10 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਓਹਦਾ ਮਾਸੂਮ ਚਿਹਰਾ
 ਬਿਠਾਇਆ ਸੀ ।

ਸਾਡਾ ਦਿਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸਤੋਂ ਪੁੱਛਣ ਨੂੰ ਪਰ ਡਰਦਿਆਂ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈ ਰਿਹਾ । ਅਚਾਨਕ ਓਹਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਨੌਜਵਾਨ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਕੋਲ ਸਿਗਰਟ ਪੀਣ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ।

ਮੈਡਮ ਆਪ ਸੇ ਕੁਛ ਪੁਛ ਸਕਤੇ ਹੈਂ । ਸਾਡੇ ਕਲਾਸਮੇਟ ਭਾਊ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ।

ਜੀ .ਪੁਛੀਏ ?

4 -5 ਏਧਰ ਓਧਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਡਰਦੇ ਡਰਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਆ ਗਏ ।

ਆਪ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਾਦੀ ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ।

ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਾਦੀ ਅਰੇ ਮੇਰੀ ਤੋ ਅਭੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੂਈ ਆਪਕੋ ਕਿਸਨੇ ਕਹਿ ਯੇਹ ਬਾਤ ।

ਅਸੀਂ ਫੇਰ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ ।

ਜਦ ਅਸੀਂ ਓਹਨੂੰ 10 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਯਾਦ ਕਾਰਵਾਈ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਓਹਦਾ ਹਾਸਾ ਛੁੱਟ ਪਿਆ । ਉਹ ਐਨੀ ਹੱਸੀ ਕੇ ਸਾਰੀ ਬੇਘੀ ਵਾਲੇ ਓਹਦੇ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਲੱਗ ਪਏ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਵੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਕੋਲੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ।

ਫੇਰ ਓਹਨੇ ਹਾਸਾ ਰੋਕ ਕੇ ਹੱਸਣ ਕਰਕੇ ਅੱਖਾਂ ਚ ਆਏ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਕੇ ਦੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ।

ਦਰਅਸਲ ਮੈਂ ਛੋਟੇ ਮੋਟੇ TV ਸੀਰੀਅਲ ਮੇਂ ਕਾਮ ਕਰਤੀ ਹੂੰ । ਉਸਦਿਨ ਮੈਨੇ ਇਕ ਵਿਧਵਾ ਕਾ ਰੋਲ play ਕੀਆ ਥਾ । ਅਚਾਨਕ ਘਰ ਸੇ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਾਪਾ ਕਾ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋ ਗਯਾ । ਮੈਨੇ ਨਾ ਹੀ ਮੇਕਅੱਪ ਉਤਾਰਾ ਨਾ ਕੋਸਟਿਊਮ change ਕੀਆ ਬੱਸ ਰੋਤੇ ਹੂਏ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਕੇ ਸਾਥ ਝਾਂਸੀ ਪਹੁੰਚ ਗਈ । ਜਾਕਰ ਦੇਖਾ ਪਾਪਾ ਠੀਕ ਥੇ ਉਨਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੋਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਥੀ । ਆਜ ਭੀ ਗਵਾਲੀਅਰ ਮੇਂ ਮੇਰੇ ਕੁਛ ਫੋਟੋ ਸ਼ੂਟਸ਼ ਹੈਂ ਏਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਕੇ ਲੀਏ । ਦੱਸ ਕੇ ਓਹ ਫੇਰ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਈ । ਓਹਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਚੋਂ ਓਹਦੀਆਂ ਦੋਨੋਂ ਤਸਵੀਰਾਂ (ਮਾਸੂਮ ਟੇ ਬਦਚਲਣ ਵਾਲੀਆਂ) ਗਾਇਬ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ । ਅਸੀਂ ਸ਼ਰਮ ਦੇ ਮਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮੂੰਹ ਐਸਾ ਖਿੜਕੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗਵਾਲੀਅਰ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਅੰਦਰ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਨੀ ਕੀਤਾ ।। ਜੇ ਓਦੋਂ ਫੋਨ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਓਹਦੀ ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚ ਕੇ ਰੱਖਦਾ।।।।

ਸਮਾਪਤ

* ਸੁੱਤੇ ਰੁੱਖ ਦੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ *

ਬਾਹਰ ਬਾਰਿਸ਼ ਰੁਕਣ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ,
ਬਿਜਲੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦਸਤਕ
ਦਿੱਤੀ..ਸਿਮਰਨ ਨੇ ਉੱਠ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਬਾਹਰ
ਕਾਫੀ ਹਨੇਰਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨੇਰਾ ਜਲਦੀ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ
ਪਰ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਕੋਲ ਹੋ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ
ਖੜਾ ਸੀਉਹ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਤਾਂ ਨਾ ਸਕੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ
ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ ਦਿੱਤਾ...ਉਹ ਅੰਦਰ ਆ ਗਿਆ ...ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ
ਭਿਝਯਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ..ਤੇ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਖੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ...ਸਿਮਰਨ ਨੇ
ਉਸ ਅਣਜਾਣ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਬੈਠਣ ਲਿਆ ਕਿਹਾ ਪਰ ਉਸ ਅੱਗੋਂ ਸਿਰਫ
ਨਹੀਂ ਜੀ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਹੀ ਕਿਹਾ..ਕਿਉਂਕੇ ਉਹ ਪੂਰਾ ਭਿੱਜਿਆ ਹੋਇਆ
ਸੀ....ਅੰਦਰ ਬਲਦੀ ਅੰਗੀਠੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿੱਘ ਜੇਹਾ ਦਿੱਤਾ...ਅੰਗੀਠੀ
ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਇੰਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ,ਕੇ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ਚੇਹਰਾ ਦੇਖ
ਸਕਦੀਅਚਾਨਕ ਅੰਦਰੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖੰਘਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ...ਤੇ
ਨਾਲ ਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਕੌਣ ਆਇਆ ਹੈ ਬੇਟੀ

ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਾਬੂ ਜੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ੀ ਲਗਤਾ ਹੈ ਬਾਰਿਸ਼ ਕਿ ਵਜਾਹ ਸੇ
ਅੰਦਰ ਆ ਗਿਆ

ਠੀਕ ਹੈ ਬੇਟੀਅੰਦਰੋਂ ਫਿਰ ਮੱਧਮ ਜਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ..

ਅਚਾਨਕ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਲਿਸ਼ਕੀ ਜਦ ਸਿਮਰਨ ਨੇ
ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਲਿਸ਼ਕੋਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਅਣਜਾਣ ਆਦਮੀ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ
ਉਹ ਇੱਕ ਦਮ ਪੱਥਰ ਹੋ ਗਈ ...ਬਿਜਲੀ ਏਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਕੜਕ ਕੇ
ਡਿੱਗੀ,ਸਿਮਰਨ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਪੂਰੀ ਬਿਜਲੀ ਉਸ ਤੇ ਹੀ ਡਿੱਗ
ਪਈ ਹੋਵੇ...ਇਹ ਅਣਜਾਣ ਆਦਮੀ ਕੋਈ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਜਸਕਰਨ
ਸੀ....

ਕ...ਰ....ਨ ਤੂੰ.. ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਨਿਕਲਦੇ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਬਦ
ਟੁੱਟ ਗਏ ਹੋਣ

ਜਸਕਰਨ ਨੇ ਉਸ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਨਾ ਸਕਿਆ ...
ਜੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ...ਜਸਕਰਨ ਹੈਰਾਨ ਸੀ !

ਵੇ ਹਲੇ ਵੀ ਨੀ ਪਹਿਚਾਣਿਆ ...ਉਹ ਅੰਗੀਠੀ ਦੇ ਹੋਰ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ
ਬੋਲੀਅੱਗ ਦੇ ਸੇਕ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਚੇਹਰਾ ਲਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ
ਮੁਰਝਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ....

ਸਿੰਮੀ ? ਓਹਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਕੇ .ਉਹ ਬੋਲਿਆ
ਹਾਂ ਸਿੰਮੀ ਕਰਮਾਂ ਮਾਰੀ ਸਿੰਮੀ...ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਉਹ ਭਰੇ ਹੋਏ
ਫੋੜੇ ਵਾਂਝ ਫਿੱਸ ਪਈ

ਜਸਕਰਨ ਬੋਲਿਆ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸਿੰਮੀ ..ਜਿਸ ਸਿੰਮੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ
ਉਹ ਤਾਂ ਇੰਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂ ਕੇ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ
ਕੁੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹਾਦਰ ਤੇ ਸੋਹਣੀ ਇੰਨੀ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਤਾਂ ਕੀ ਕੁੜੀਆਂ ਵੀ

ਓਹਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਸਦੇ ਸਨ....

ਵੇ ਕਿਸਮਤ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਮੋਮ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਆ ...

ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਦੱਸ ਸਿੰਮੀ ? ਅੱਜ ਉਹ ਪੂਰੇ 12 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲੇ
ਸਨ ..

ਬੱਸ ਮੇਰੀ ਪਸੰਦ ਤਾਂ ਤੂੰ ਸੀ ਤੇ ਤੂੰ ਕਾਲਜ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆਉਹ
ਬੋਲਦੀ ਬੋਲਦੀ ਰੁਕ ਗਈ..

ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਹੀ ਐਸੇ ਸਨ ਸਿੰਮੀ ਮੈਨੂੰ ਪੜਾਈ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਕੇ
ਜਾਣਾ ਪਿਆ...ਬਾਪੂ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2 ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਮੇਰੇ
ਤੇ ਸੀ ...ਬੱਸ ਕੁੱਝ ਕੁ ਜ਼ਮੀਨ ਗਹਿਣੇ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਚਲਾ
ਗਿਆ ..ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਚੱਕੀ ਪੀਹੰਦਿਆਂ ਕਦੋਂ 12 ਸਾਲ
ਗੁਜ਼ਰ ਗਏ ਪਤਾ ਹੀ ਨੀ ਲੱਗਿਆ...ਜਸਕਰਨ ਇੱਕੋ ਵਾਰ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ
ਬਿਆਨ ਕਰ ਗਿਆ ..ਪਰ ਤੂੰ ਦੱਸ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਤੂੰ ਰੋ ਕਿਉਂ ਰਹੀਂ ਏ ?

ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਿੰਮੀ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ
ਹੌਂਕਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਜਰੂਰ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ

ਸਿੰਮੀ ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਜਸਕਰਨ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਵੇਖਦੀ ਰਹੀ ਫਿਰ ਸਟੋਵ ਤੇ
ਚਾਹ ਧਰਦੀ ਬੋਲੀ ...

ਬੱਸ ਤੂੰ ਚਲਾ ਗਿਆ...ਮੈਂ ਵੀ ਕਾਲਜ ਜਾਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ...ਪਾਗਲਾਂ
ਵਾਂਡਕੀ ਚ ਬੈਠੀ ਸੜਕ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ

ਹਾਂ ਸੱਚ ਕਿੰਨੇ ਕਮਾਲ ਦੇ ਦਿਨ ਸੀ 'ਕਰਨ' ਉਹ

ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਆ ਤਕਦੀਰ
ਵਕਤੀਰ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਆ ...

ਯਰ ਸਿੰਮੀ ਗੱਲ ਨਾ ਬਦਲ ਫੇਰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਇਹ ਦੱਸ

ਦੱਸਦੀ ਆ ਕਮਲਿਆ ਅੱਗੇ ਕਦੇ ਤੈਥੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਲਾਕੋਈ ਆ ਭਲਾ
...ਕਿਉਂਕੇ ਕੇ ਨਿੱਕੀ ਤੋਂ ਨਿੱਕੀ ਗੱਲ ਵੀ ਜਸਕਰਨ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸਦੀ
ਹੁੰਦੀ ਸੀ ...ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚੋਂ ਹੰਝੂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ
...ਅੰਗੀਠੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਹੰਝੂ ਸਾਫ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ....

ਸੱਚ ਤੂੰ ਏਧਰ ਕਿੱਧਰ ਇਹ ਤਾਂ ਤੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੀ ਨੀਂ ਹੋਰ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਛੇੜ
ਲਈਆਂ ...ਸਿਮਰਨ ਚੁੰਨੀ ਦੇ ਲੜ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਪੁੰਝਦੀ ਦੀ ਬੋਲੀ .ਨਾਲੇ
ਹਾਅ ਕੱਪੜੇ ਲਾਹ ਕੇ ਦੇ ਦੇ ਮੈਂ ਸੁਕਾ ਦਿੰਨੀ ਆ, ਕਿਵੇਂ ਗਿੱਲੇ ਹੋਏ
ਪਏ ਨੇ ...ਕਹਿੰਦੀ ਕਹਿੰਦੀ ਉਹ ਅੰਦਰ ਗਈ ਤੇ ਹੋਰ ਕੱਪੜੇ
ਜਸਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਲੈ ਆਈ ,ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਵਿੱਚ ਕੱਪੜੇ ਕਿਸੇ ਵਰਦੀ ਵਰਗੇ
ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨਜਸਕਰਨ ਕਹਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਿੰਮੀ ਕਿਓਂ ਏਨੀ
ਤਕਲੀਫ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਆ ਬਾਰਿਸ਼ ਰੁੱਕਣ ਵਾਲੀ ਮੈਂ ਚਲਦਾ

ਫੇਰ ਵੀ ਸਿੰਮੀ ਦੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਹਿਣ ਤੇ ਉਹ ਅੰਦਰ ਗੁਸ਼ਲਖਾਨੇ ਵਿੱਚ
ਗਿਆ ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਬਦਲ ਲਏਸਿੰਮੀ ਫੜਕੇ ਉਸਦੇ ਕੱਪੜੇ ਸਕਾਉਣ
ਲੱਗ ਪਈ....ਹਾਂ ਸੱਚ ਤੂੰ ਏਥੇ ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਤਾਂ ਦੱਸਿਆ ਹੀ ਨੀ ਵੱਡਿਆ
ਆ ਚਲਾਕਾ.....ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਉਹ ਮੁਸਕਰਾ ਪਈ....

ਮੈਂ! ਮੈਂ ਆਹ ਚੈਲ ਆਇਆ ਸੀ ਘੁੰਮਣ ਵਾਸਤੇ ਤੇ ਘੁੰਮਦਾ ਘੁੰਮਦਾ ਕਾਫੀ
ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਆਇਆ ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਬਾਰਿਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਗੀ....ਇਥੇ ਹੋਰ
ਕੋਈ ਬਾਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਦਾ ਬਚਣ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਦਿਸਿਆ,ਤੁਹਾਡਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ
ਖੜਕਾ ਦਿੱਤਾ..ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕੇ ਤੂੰ ਦਰਵਾਜ਼ਾ
ਖੋਲ੍ਹੇਗੀ..ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਆ ...

ਸਿੰਮੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਚਾਹ ਉੱਬਲ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ,ਉਸ ਨੇ ਫਰਿਜ਼ ਖੋਲ ਕੇ ਦੇਖੀ
ਆ ਤਾਂ ਦੁੱਧ ਬਿਲਕੁਲ ਖਤਮ ਸੀ ਉਸਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੀਬੇਟਾ

ਜੀ ਮੰਮਾ...ਅੰਦਰੋਂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ...

ਬੇਟਾ ਜ਼ਰਾ ਬਾਹਰ ਆਣਾ ...

ਆਇਆ ਮੰਮਾ..

ਇੱਕ 7-8 ਸਾਲ ਦਾ ਬੱਚਾ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ ਜੀ ਮੰਮਾ ਬੋਲੋ
ਕਿਆ ਬਾਤ ਹੈ..

ਬੇਟਾ ਪਹਿਲੇ ਅੰਕਲ ਜੀ ਕੋ ਨਮਸਤੇ ਕਰੋ ਫੇਰ ਯੇਹ ਛਾਤਾ ਲੇ ਜਾਓ
ਔਰ 2 ਪੈਕੇਟ ਦੁਧ ਲੇ ਆਓ

ਨਮਸਤੇ ਅੰਕਲ ਜੀ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਦੁੱਧ ਲੈਣ ਚਲਾ ਗਿਆ ...ਸਿਮਰਨ
ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹਿਮਾਚਲ ਦੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੀ ਹੀ ਬੋਲਦੇ
ਸਨ...ਕੱਲੀ ਸਿਮਰਨ ਸੀ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲ ਲੈਂਦੀ ਸੀ...

ਅੰਦਰੋਂ ਫੇਰ ਖੰਘਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਤੇ ਸਿਮਰਨ ਨੇ ਲੈਲਟਨ

ਜਗਾਈ, ਬਿਜਲੀ ਹਲੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ ਉਂਝ ਬਾਰਿਸ਼ ਕੁਝ ਘਟ
ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਉੱਠ ਕੇ ਅੰਦਰ ਚਲੀ ਗਈ

ਅੰਦਰੋਂ ਕੋਈ ਕੱਚ ਦੀ ਸ਼ੀਸ਼ੀ ਖੁੱਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਸ਼ਇਦ ਅੰਦਰ
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖੰਘ ਦੀ ਦਵਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ !

ਸਿਮਰਨ ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰ ਆਈ ਤੇ ਜਸਕਰਨ ਨੂੰ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਦੂਜੇ ਕਮਰੇ
ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਈ ਜਿਥੇ ਸਿਵਾਏ ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ,ਉਸ ਨੇ
ਜਸਕਰਨ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਲ ਚੁੰਮ
ਲਏ ...ਤੇ ਜਸਕਰਨ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗ ਕੇ ਬੀਤੇ ਵੇਲੇ ਚ ਗੁਆਚ ਗਈ ਉਹ
ਕਾਲਜ ਦੀ ਕੰਟੀਨ ,ਸਿਨਮਾ ਰੋਡ ,ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਓਹਨੂੰ ਫੇਰ ਤੋਂ
ਦਿਸਿਆ ,ਅਚਾਨਕ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲਿਆ ਉਹ ਇੱਕੋ ਝਟਕੇ ਨਾਲ
ਜਸਕਰਨ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਚੁੰਨੀ ਠੀਕ ਕਰਦੀ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ
ਕੇ ਬੋਲੀ ਲੇ ਆਏ ਬੇਟਾ ਦੂਧ....

ਬੱਚਾ ਦੁੱਧ ਫੜਾ ਕੇ ਅੰਦਰ ਚਲਾ ਗਿਆ,

ਜਸਕਰਨ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਸੁੱਕ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ
ਪਹਿਣ ਲਏ।

ਕਰਨ ਨੇ ਅੰਦਰ ਖੰਗਣ ਵਾਲੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ?

ਦੁੱਧ ਚਾਹ ਚ ਪਾਕੇ ਸਿਮਰਨ ਦੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ...

ਤੇਰੇ ਕਾਲਜ ਛੱਡ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਵੀ ਕਾਲਜ ਜਾਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
ਤੇ ਉਦਾਸ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ .ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਥੋੜੇ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਪਾਪਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ
ਗਈ ਮੈਂ ਤੇ ਮਾਂ ਇੱਕਲਿਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ,

ਮੇਰੇ ਮਾਮੇ ਨੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰ ਕੇ ਮੇਰਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ
ਮੁੰਡਾ ਫੌਜੀ ਸੀ,ਮਾਂ ਨੇ ਝੱਟ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ...ਜਸਕਰਨ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸਮਝ
ਆਈ ਸੀ ਕੇ ਜੋ ਕੱਪੜੇ ਸਿਮਰਨ ਨੇ ਦਿੱਤੇ ਸੀ ਉਹ ਵਰਦੀ ਕਿਓਂ ਲੱਗ
ਰਹੇ ਸਨ.

ਓਦੋਂ ਓਹਨਾ ਦੀ ਪੋਸਟਿੰਗ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਸੀ ,ਮੇਰੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਹਲੇ ਦੇ
ਸਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ ਕੇ ਕਾਰਗਿਲ ਦੀ ਜੰਗ ਲੱਗ ਗਈ ..ਉਹਨਾਂ
ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜਾਣਾ ਪਿਆ..ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸਿੰਮੀ ਦਾ
ਗੱਚ ਭਰ ਆਇਆ ਓਹਨੇ ਥੁੱਕ ਅੰਦਰ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਦੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ
ਕੀਤਾ...ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਓਹਨਾ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਆਈ ਤਿਰੰਗੇ ਚ ਲਪੇਟੀ
ਹੋਈ ਮੇਰੇ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਪਹਾੜ ਟੁੱਟ ਪਿਆ ਹੋਵੇ, ਆਹ ਮੇਰਾ ਬੇਟਾ
ਓਦੋਂ ਸਿਰਫ਼ 8 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸੀ ...ਕੁੱਝ ਚਿਰ ਪੇਕੇ ਰਹੀ ਮਾਂ ਕੋਲ ਪਰ ਕਦ
ਤੱਕ ਕੱਲੀ ਮਾਂ ਤੇ ਬੋਝ ਬਣਦੀ ਜੇ ਪਿਓ ਸਿਰ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੋਰ ਗੱਲ ਸੀ..

ਅਖੀਰ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਸੱਸ ਸਹੁਰੇ ਕੋਲ ਇਥੇ ਚੈਲ ਆਗੀ,ਜਿੰਨਾ
ਦਾ ਆਪਣਾ ਪੁੱਤ ਤੁਰ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ..ਸੱਸ ਵੀ
ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਰ ਗਈ ਕੱਲੇ ਬਾਪੂ ਜੀ ਨੇ ਹੁਣ ਉਹ ਵੀ ਦਮੇ ਦੇ
ਮਰੀਜ਼ ਨੇ..ਜੋ ਅੰਦਰ ਖੰਘ ਰਹੇ ਸੀ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ...ਜਸਕਰਨ ਜਿਵੇਂ ਇਹ
ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਣ ਕੇ ਪੱਥਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ..ਸਿੰਮੀ ਨੇ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਹਿਲਾ

ਕੇ ਕਿਹਾ ਜਸਕਰਨ ਚਾਹ ਪੀ ਲਾ..ਜਸਕਰਨ ਉਬੜਵਾਹੇ ਜਹੇ ਉੱਠਿਆ
 ਤੇ ਚਾਹ ਫੜ ਕੇ ਪੀਣ ਲੱਗਾ ..ਬਾਹਰ ਬਾਰਿਸ਼ ਰੁੱਕ ਗਈ ਸੀ ..ਤੇ
 ਬਿਜਲੀ ਵੀ ਆ ਗਈ ,ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਸਿੰਮੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ
 ਚਾਹ ਦਾ ਗਿਲਾਸ ਓਹਦੇ ਹੱਥੋਂ ਡਿੱਗਦਾ ਡਿੱਗਦਾ ਬਚਿਆ...ਸਿੰਮੀ ਦੇ
 ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਥੱਲੇ ਕਾਲੇ ਘੇਰੇ ਸਨ ,ਵਾਲ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ
 ਇੰਨਾ ਨੂੰ ਕੰਘੀ ਨਸੀਬ ਨਾ ਹੋਈ ਹੋਏਤੇ ਬੁੱਲਾਂ ਤੇ ਸਿੱਕਰੀ ਦੀ ਪੇਪੜੀ
 ਜੰਮੀ ਹੋਈ ,,ਜਸਕਰਨ ਨੂੰ ਕਚਿਆਣ ਆਈ ਕਿ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਉਸ ਨੇ ਇਹ
 ਬੁੱਲ ਚੁੰਮੇ ਸਨ ਉਸ ਦਾ ਚਾਹ ਪੀਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਉਸ ਨੇ ਅੱਧੀ
 ਚਾਹ ਗਲਾਸ ਛੱਡਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਚਲਦਾ ਸਿੰਮੀ...ਕਿਤੇ ਬਾਰਿਸ਼ ਫਿਰ
 ਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇ ..ਵੇ ਚਾਹ ਤਾਂ ਪੀ ਜਾਂਦਾ ਸਿੰਮੀ ਨੇ ਕੇਹੜਾ ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼
 ਪਿਆਉਣੀ ਆ ਸਿੰਮੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਸੀ .ਜਸਕਰਨ ਉੱਠ
 ਕੇ ਖੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ...ਸਿੰਮੀ ਦਾ ਬੇਟਾ ਵੀ ਬਾਹਰ ਆ
 ਗਿਆ ਸੀ ,ਜਸਕਰਨ ਨੇ ਜੇਬ ਚੋਂ 10 ਦਾ ਨੋਟ ਕੱਢ ਕੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ
 ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ 'ਤੇਰਾ ਨਾ ਕਿ ਆ ਸ਼ੇਰਾ?

ਜੀ...ਜਸਕਰਨ..ਬੱਚੇ ਨੇ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਨਾਲ ਥੱਲੇ ਦੇਖ ਦੇ ਕਿਹਾ..

ਜਸਕਰਨ ਦੇ ਜਿਵੇਂ ਪੈਰਾਂ ਥੱਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਕਲ ਗਈ ਹੋਵੇ

ਓਹਨੇ ਸਿੰਮੀ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ ਓਹਨੂੰ ਸਿੰਮੀ ਚੋਂ ਹੁਣ ਕਚਿਆਣ ਨੀ
 ਆਈ...ਓਹਦਾ ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਕੇ ਉਹ ਸਿੰਮੀ ਨੂੰ ਘੁੱਟ ਕੇ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ
 ਲਵੇ ਤੇ ਉਸਦੇ ਸਿਕਰੀ ਭਰੇ ਬੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮ ਲਵੇ..ਉਸ ਨੀ ਸਿੰਮੀ ਕੋਈ
 ਪਰੀ ਲੱਗੀ,ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ...ਉਸ

ਦਾ ਦਿਲ ਕੀਤਾ ਕੇ ਛੱਡੀ ਚਾਹ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਚੱਕ ਕੇ ਪੀਅ ਲਵੇ ਪਰ
ਉਸਦਾ ਹੌਸਲਾ ਨਾ ਪਿਆ ਉਹ ਸਿੰਮੀ ਨੂੰ ਫਤਿਹ ਬੁਲਾ ਕੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਓ
ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ ...ਕਿਣਮਿਣ ਫੇਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਗੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ
ਰੁਕਿਆ ਨੀ..

ਸਿੰਮੀ ਉਸ ਦੀ ਛੱਡੀ ਜੂਠੀ ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਘੁੱਟਾਂ ਭਰਦੀ ਜਸਕਰਨ ਨੂੰ
ਜਾਂਦੇ ਨੂੰ ਪਿੱਛੋਂ ਓਹਨਾ ਚਿਰ ਦੇਖਦੀ ਰਹੀ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਪਹਾੜੀ
ਓਹਲੇ ਨੀ ਹੋ ਗਿਆ...ਸਿੰਮੀ ਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਪੰਛੀ ਉੱਡਕੇ ਕਾਲਜ ਦੀ
ਕੰਟੀਨ ਤੇ ਪੁਹੰਚ ਗਏ ਸਨ ...ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੁੱਤੇ ਰੁੱਖ
ਦੀਆਂ ਟਹਿਣੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਟਹਿਣੀਆਂ
ਤੇ ਬੈਠੇ ਪੰਛੀ ਡਰ ਕੇ ਉੱਡ ਗਏ ਹੋਣ.....।

ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ
PUNJABI LIBRARY

www.PunjabiLibrary.com

ਕਈਆਂ ਦੇ ਘਰ
ਬਾਰ ਵਿਛੜ ਗਏ,
ਕਈਆਂ ਦੇ
ਪਿਆਰ ਵਿਛੜ
ਗਏ ,
ਦਿੱਲੀ ਮਿਲੀ
ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਾਹੌਰ
ਚ
ਦਿਲਦਾਰ ਵਿਛੜ
ਗਏ ,
ਮੁੜ ਕਦੇ ਨਹੀਂ
ਮਿਲੇ
ਜੋ ਸੀ ਬਸ਼ੀਰੇ
ਵਰਗੇ ਯਾਰ
ਵਿਛੜ ਗਏ

ਬੇਅੰਤ ਬਰੀਵਾਲਾ
9041847077

bean22g@gmail.com

www.PunjabiLibrary.com